

Nuorisotakuu 2015 - seurantakyselyn tuloksia

Kunnille suunnatun kyselyn tuloksia

Helsinki 2015

TEKIJÄT

Johanna Selkee
Maarit Kallio-Savela
Kari Sjöholm

© Suomen Kuntaliitto
Helsinki 2015

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14, 00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711
Faksi 09 771 2291
www.kunnat.net

Sisältö

Taulukot ja kuviot.....	3
Yhteenvedo	4
Johdanto.....	7
1 Kyselyyn vastanneet kunnat.....	8
2 Katse tulevaisuuteen - miten jatketaan?	11
3 Kansallisen ohjauksen ja resursoinnin arviointia	13
3.1 Kansallinen ohjaus ei ole tukenut tavoittanut kuntia riittävästi	13
3.2 Hankkeen arvioita paikallisesta näkövinkkelistä.....	14
3.3 Nuorisotakuuta on tärkeää jatkaa.....	16
4 Toimenpiteet kunnissa ja niiden arviointia	17
4.1 Koordinointi kuntatasolla	17
4.2 Kuntien palvelut ja meneillään olevat toimenpiteet	19
4.3 Kunnissa suunnitteilla olevat palvelut ja toimenpiteet	21
4.4 Millä toimilla ja palveluilla saadaan parhaat tulokset?.....	24
5 Ohjaus- ja palveluverkosto.....	27
5.1 Ohjaus- ja palveluverkoston rooli ja merkitys.....	27
6 Koulutustakuu	30
6.1 Toimenpiteet joilla tuetaan nuorten siirtymistä toisen asteen koulutukseen....	30
6.2 Kaikki ei ole kunnan käsissä	33
7 Sosiaali- ja terveystalvet nuorisotakuussa	34
7.1 Kaikki eivät tunne Kelan palveluja	36
8 Nuorten työllistymisen tukeminen.....	38
8.1 Miten edistetään nuorten työttömien työllistymistä	38
8.2 Ilman toisen asteen tutkintoa olevien nuorten työllistymisen tukeminen?	40
8.3 Miten TE-toimistojen palvelut vastaavat nuorten palvelutarpeisiin?	42
8.4 Mitä voidaan tehdä - kunnan toimivalta ja keinot	44
Liitteet.....	46
Kyselyn saatekirjelmä ja kyselylomake.....	46

Taulukot ja kuviot

Taulukko 1. Kyselyyn osallistuneiden kuntien lukumäärä kuntakoon mukaan

Taulukko 2. Kyselyyn osallistuneet kunnat maakunnittain

Kuvio 1. Miten jatketaan seuraavalla hallituskaudella, %-osuudet (n=91)

Kuvio 2. Arvio hallituksen nuorisotakuuhankkeen onnistumisesta, %-osuudet (n=115)

Kuvio 3. Kuntien arvio nuorisotakuun kansallisesta ohjauksesta, tavoitteista ja resursoinnista, %-osuudet (n=101)

Kuvio 4. Nuorisotakuuta koordinoiva taho kunnassa, %-osuudet (n=115)

Kuvio 5. Nuorisotakuuseen liittyviä toimenpiteitä kunnassa koordinoivat muut tahot, %-osuudet (n=50)

Kuvio 6. Tehtyjä toimenpiteitä, meneillään kunnassa, %-osuudet, (n=116)

Kuvio 7. Toimenpiteitä on suunnitteilla kunnassa, %-osuudet (n=84)

Kuvio 8. Toimenpiteet, joilla parhaat tulokset saadaan aikaan, %-osuudet (n=110)

Kuvio 9. Mikä on ohjaus- ja palveluverkoston rooli ja merkitys nuorisotakuun toteutuksessa, %-osuudet (n=112)

Kuvio 10. Toimenpiteiden arviointia, millä toimin koulutustakuu toteutuu kunnassa parhaiten, %-osuudet (n=109)

Kuvio 11. Sosiaali- ja terveystalvet kunnassa mukana nuorisotakuussa, %-osuudet (n=108)

Kuvio 12. Kelan palvelut ovat mukana nuorisotakuun toteutuksessa, %-osuudet (n=107)

Kuvio 13. Nuorten työllistymistä edistävät keinot kunnassa, %-osuudet (n=113)

Kuvio 14. Ilman tutkintoa olevien nuorten työllistymisen tukitoimet kunnassa, %-osuudet (n=106)

Kuvio 15. TE-toimistojen palvelut vastaavat nuorten palvelutarpeisiin, %-osuudet (n=102)

Kuvio 16. Kunnassa riittävästi toimivaltaa ja keinoja vastata nuorten työttömyyden ja syrjäytymisen haasteisiin, %-osuudet (n=109)

Yhteenveto

Kunnille suunnattu vuoden 2015 seurantakysely nuorisotakuusta on jatkoa vuonna 2013 tehdylle kuntakyselylle. Kysely koskee kunnassa tehtyjä toimenpiteitä, joilla edistetään nuorten kouluttautumista perusopetuksen jälkeen, tuetaan nuorten työllistymistä sekä ehkäistään syrjäytymistä. Kunnan toimenpiteet voivat olla kunnan itsensä toteuttamia tai sellaisia, joissa kunta on mukana yhteistyössä muiden tahojen ja/tai muiden kuntien kanssa.

Kysely toteutettiin tammikuussa sähköisenä Webropol -kyselynä. Kyselyyn saatiin 116 vastausta, joista yksi on 3 kunnan yhteistoiminta-alue. Manner-Suomen kunnista kyselyyn vastasi 38,5 prosenttia. Kysely kohdennettiin kunnissa nuorisotakuusta vastaaville viranhaltijoille.

Seurantakysely vahvistaa jo ensimmäisellä kyselykierroksella saatuja tuloksia, jonka mukaan kunnissa on tehty ennaltaehkäisevää ja monipuolista nuorten sosiaalista vahvistamista tukevaa työtä jo pitkään ja että tätä työtä jatketaan edelleen.

Kunnat järjestävät koulutuspalveluja tukipalveluineen, työllistävät nuoria sekä tarjoavat työllistymistä ja hyvinvointia tukevia palveluja ja tukitoimia koulutus-, työllisyys-, sosiaali- ja terveysasioista ja nuorisotyöstä vastaavien yhteistyönä. Oman toimintansa ohella kunnat tukevat ja avustavat monia järjestöjä ja yhdistyksiä sekä osallistuvat useisiin hankkeisiin ja projekteihin, joissa kokeillaan uusia toimintatapoja nuorisotakuun toteuttamiseksi ja kehitetään uusia palvelumalleja nuorille.

Tukea ja palveluja tarvitsevien nuorten kohdalla tärkeää on palveluohjaus ja palvelukokonaisuuden koordinoiminen. Nuorten saattamisessa palveluiden piiriin on

tärkeää luoda pysyvä nivelvaiheen yhteistyö eri toimijoiden kesken, jonka puitteissa voidaan esimerkiksi järjestää nuorten tilanteen seuranta perusopetuksen jälkeen.

Yhteistyötä tehdään kunnan eri hallintokuntien sekä kunnassa vaikuttavien muiden tahojen kanssa aktiivisesti. Monialaisessa yhteistyössä on keskeistä koota toimijaverkosto yhteen ja määritellä yhteistyöhön liittyvät palveluprosessit, vastuut, työnjako ja yhteiset pelisäännöt, jotta kaikki resurssit saadaan tehokkaasti toimimaan yhteisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Yhteistyön merkitys korostuu nuorisotakuussa, jossa kunnan ja valtion ohella monet hankkeet sekä järjestö- ja yritys kenttä ovat mukana toiminnassa monin tavoin.

Kunnissa on kannettu jo pitkään huolta siitä, että nuorten työllistämisen kannalta keskeiset TE -palvelut etäännyvät liikaa nuorista. Palvelut karkaavat liian kauaksi ja siirtyvät verkkoon, mikä ei vastaa kukaan nuorten palvelu- ja ohjustarvetta. Nuoret kaipaavat enemmänkin palveluohjausta ja henkilökohtaista tukea. Kyselyssä nousevat työllisyyden ohella esille sosiaali- ja terveyspalvelujen tärkeä rooli ja merkitys nuorten hyvinvoinnin tukemisessa. Koulutustakuun toteutumisessa on nuorten opiskelunvalmiuksien tukeminen keskeisessä roolissa ja erityisesti niiden nuorten kohdalla, joille oman opintopolun löytyminen ja siellä pysyminen on eri syistä vaikeaa.

Kunnat olivat verraten kriittisiä arvioidessaan kansallisen ohjauksen ja resursoinnin riittävyttä. Nuorisotakuun tavoitteet ja kohderyhmät ovat tärkeitä ja kannatettavia. Takuuta on kuntavastausten perusteella syytä jatkaa seuraavalla hallituskaudella. Takuun toteuttaminen vaatii pitkäjänteistä ja suunnitelmallista toimintaa ja erityisesti horisontaalista valmistelua ja yhteistyötä. Se ei ole vain yhden hallintokunnan asia.

Vastaajien keskeinen viesti jatkoa ajatellen on johdonmukaisuus ja tavoitteiden ja resursoimisen saaminen parempaan tasapainoon. Valtion toimenpiteiden tulisi olla niin johdonmukaisia, ettei eri ministeriöiden muilla päätöksillä vaikeuteta nuorisotakuun toteuttamisen mahdollisuuksia kunnissa. Ennalta ehkäisevää toimintaa kehittämällä ja

perusvoimavaroihin satsaamalla luodaan pysyviä toimintamalleja ja palveluja.

Hanketoiminnalla ei saada aikaan nuorisotakuun toteutuksessa tarvittavaa pysyvyyttä.

Johdanto

Kuntaliitto selvitti toisen kerran kunnissa tehtyjä toimenpiteitä, joilla paikallisesti edistetään nuorten kouluttautumista perusopetuksen jälkeen, tuetaan työllistymistä ja ehkäistään syrjäytymistä. Kunnille suunnatun kyselyn tulokset esitellään tässä raportissa.

Nuorisotakuu tuli voimaan vuoden 2013 alusta ja sitä toteutetaan voimassa olevan lainsäädännön puitteissa. Erillistä nuorisotakuulakia ei ole säädetty. Hallitusohjelman mukaan ”jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta.”¹

Nuorten parissa tehtävä työ on monialaista ja moniammatillista. Joustava palveluiden järjestäminen, verkostoituminen ja paikallisesta tarpeesta lähtevä kehittäminen ovat keskeisissä rooleissa nuorisoa koskevien palvelujen järjestämisessä. Nuorten palvelutarve on moninainen ja jokaisen nuoren kohdalla yhtä yksilöllinen kuten muillakin kansalaisilla.

Kuntaliitto kiittää lämpimästi kaikkia kyselyyn osallistuneita kuntia tietojen jakamisesta. Kunnat tarjoavat nuorille monenlaisia palveluja ja tukitoimia ja kunnissa tehdään moniulotteista yhteistyötä valtion paikallishallinnon, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa. On tärkeää, että nuorten hyvinvointia tukevia palveluja kehitetään jatkuvasti ympäröivän yhteiskunnan muutokset huomioiden.

¹ Valtioneuvosto 2011, pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma, <http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/147449/Kataisen+hallituksen+ohjelma/81f1c20f-e353-47a8-8b8f-52ead83e5f1a>

1 Kyselyyn vastanneet kunnat

Kuntaliitto toteutti nuorisotakuuta koskevan kyselyn tammikuussa 2015. Kysely toteutettiin sähköisenä Webropol -kyselynä Manner-Suomen kuntiin.

Kysely suunnattiin kunnissa nuorisotoimesta vastaaville viranhaltijoille. Vastaajia pyydettiin kokoamaan vastauksiin oman sektorinsa lisäksi kunnan muiden hallintokuntien toimintaa ja palveluja koskevia tietoja, jotka liittyvät hallitusohjelmaan kirjatun nuorisotakuun tavoitteisiin ja kohderyhmiin.

Kyselyyn saatiin 116 vastausta Manner-Suomesta. Kyselyn vastausprosentti oli 38,5 prosenttia.²

Raportissa kyselyn tuloksia käydään läpi kuntavastauksina. Vastauksissa ei erikseen eritellä suomen- tai ruotsinkielisiä vastauksia. Vastaajien määrä vaihtelee kysymysten välillä. Tuloksia kuvataan pääosin prosenttiosuuksina kysymykseen vastanneista. Suuri osa kysymyksistä on avoimia kysymyksiä. Avovastaukset on analyysivaiheessa numerokoodattu sisältöalueittain yhtenäisempiin ryhmiin.

Vastaajista yksikielisiä suomenkielisiä kuntia oli 105, kaksi kaksikielistä kuntaa jossa enemmistön kieli on ruotsi ja yhdeksän kaksikielistä kuntaa, jossa enemmistön kielenä on suomi. Vastaajat saattoivat valita suomen- tai ruotsinkielisen vastauskielen. Analyysivaiheessa suomen- ja ruotsinkieliset vastaukset on yhdistetty yhteenvedossa yhdeksi kokonaisuudeksi. Kyselyrunko on lopussa liitteenä (Liite).

² Yksi vastaaja oli 3 kunnan yhteistoiminta-alue. Yhteistoiminta-alue vastaa alueellaan kaikkien kolmen jäsenkunnan puolesta ao. palveluista ja on huomioitu vastauksissa yhtenä vastaajana.

Taulukko 1. Kyselyyn osallistuneiden kuntien lukumäärä kuntakoon mukaan

Kunnan koko	Manner-Suomen kuntien lukumäärä	Kyselyyn osallistuneiden kuntien lukumäärä	Kyselyyn osallistuneiden prosenttiosuus
yli 50 000 as	20	9	45,0
20 001-50 000 as	36	19	52,8
10 001-20 000 as	46	22	47,8
5 000-10 000 as	78	27	34,6
alle 5 000 as	121	39	32,2
Yhteensä vastaajia	301	116	38,5

Vastaajajoukko edustaa asukasmäärältään erikokoisia kuntia. Suhteellisesti korkein edustavuus on yli 20 000-50 000 asukkaan kunnilla (kunnista 53 %), seuraavaksi korkein yli 10 000-20 000 asukkaan kunnilla (kunnista 48 %) ja kolmanneksi korkein edustavuus yli 50 000 asukkaan kunnilla (kunnista 45 %). Pienten kuntien suhteellinen edustavuus on hieman muita alemmalla tasolla siten, että alle 10 000 asukkaan kunnista kyselyyn vastasi kolmannes kunnista.

Maakunnittain vastaajajoukko jakaantuu melko tasaisesti. Suhteellinen edustavuus vaihteli maakunnittain 12,5–57 prosentin välillä.

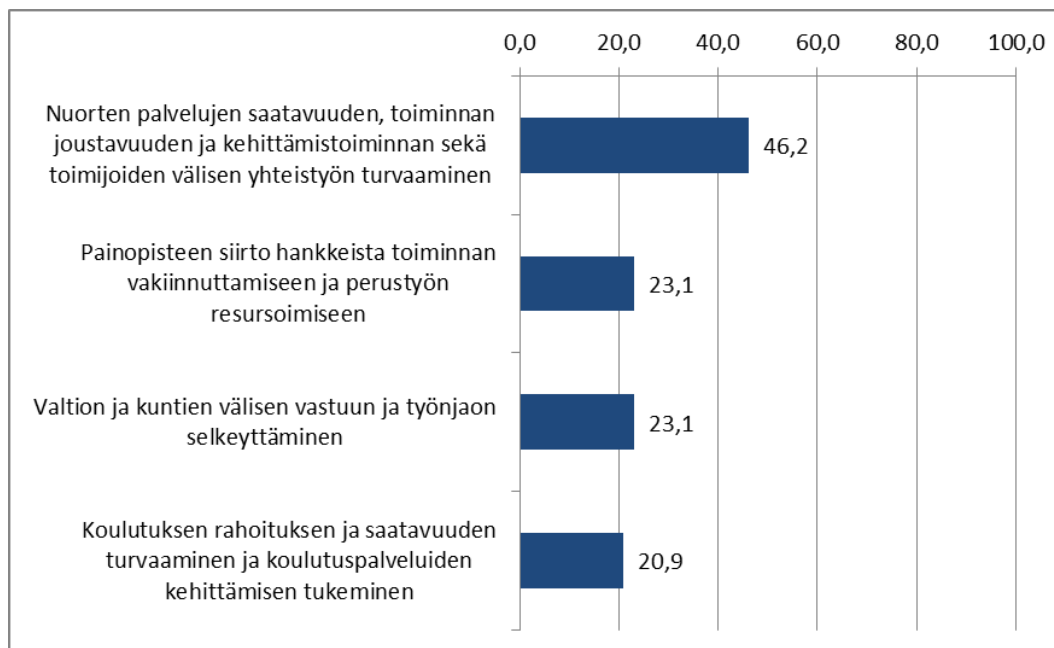
Suhteellisesti eniten vastauksia saatiin Etelä-Savosta (kunnista 57 %) ja Pohjois-Pohjanmaalta (kunnista 52 %). Vähäisintä edustavuus oli Keski-Pohjanmaalla (kunnista 13 %), Pohjanmaalla (kunnista 20 %) ja Kainuussa. (kunnista 22 %). Suurimassa osassa maakuntia edustavuus vaihteli yli 30 prosentin ja alle 50 prosentin välillä.

Taulukko 2. Kyselyyn osallistuneet kunnat maakunnittain

Maakunnat	Kuntien määrä maakunnassa	Kyselyyn vastanneiden lukumäärä	Kyselyyn vastanneiden osuus
Uusimaa	26	11	42,3
Varsinais-Suomi	27	9	33,3
Satakunta	19	7	36,8
Kanta-Häme	11	5	45,5
Pirkanmaa	22	9	40,9
Päijät-Häme	11	5	45,5
Kymenlaakso	7	3	42,9
Etelä-Karjala	9	4	44,4
Etelä-Savo	14	8	57,1
Pohjois-Savo	19	9	47,4
Pohjois-Karjala	13	5	38,5
Keski-Suomi	23	7	30,4
Etelä-Pohjanmaa	18	6	33,3
Pohjanmaa	15	3	20,0
Keski-Pohjanmaa	8	1	12,5
Pohjois-Pohjanmaa	29	15	51,7
Kainuu	9	2	22,2
Lappi	21	7	33,3
Yhteensä vastaajia	301	116	38,5

2 Katse tulevaisuuteen - miten jatketaan?

Kyselyssä kunnat tuovat selvästi esille, että takuun tavoitteet ovat edelleen ajankohtaisia ja kannatettavia. Kuntaliitto pyysi kyselyssä kunnilta näkemyksiä, mitä asioita tulisi nuorisotakuussa viedä eteenpäin seuraavalla hallituskaudella, miten toimintaa tulisi kehittää. Alla olevaan kuvioon on koottu kuntien näkemyksiä, miltä pohjalta takuuta tulisi edelleen jatkaa. Kuntavastaukset (91 vastausta) on jaoteltu sisältöalueittain neljään ryhmään, jotka eivät ole toisiaan poissulkevia.

Kuvio 1. Miten jatketaan seuraavalla hallituskaudella, %-osuudet (n=91)

Nuorisotakuuta on nyky muodossaan toteutettu vuoden 2013 alusta lähtien. Kuntien viesti näyttää olevan toiminnan jatkuvuudesta huolehtiminen, niin että paikallistasolla

voidaan turvata nuorten palvelujen saatavuus ja toiminnan joustavuus sekä mahdollisuudet myös kehittää toimintaa ja tehdä eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Jatkuvuuteen liittyy myös kuntakentältä nouseva tarve vakiinnuttaa toimintaa ja resursoida kunnissa tehtävää perustyötä riittävästi. Hanketoiminta on paremman puutteessa tärkeää, mutta tärkeämpää olisi vakiinnuttaa ja huomioida myös rahoituksen tasossa toimivat käytänteet ja työmuodot kuten etsivä nuorisotyö.

”Ainakin etsivän nuorisotyön asema kunnissa tulisi jollakin tavalla vakiinnuttaa, koska etsivä nuorisotyö on avaintoimija nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä. ”

Perustyön tukemisen tärkeys nousee vahvasti esille ja esimerkiksi nuorisotyön perusrahoituksessa tulisi huomioida paremmin nykyinen palvelun laajuus ja tarve. Resursointiin liittyy myös valtion ja kuntien välisen vastuun ja työnjaon selkiyttämisen tarve. Valtion tulisi hoitaa oma vastuunsa työnjaon mukaisesti ja kuntien osaltaan omansa. Työnjakoon liittyy myös keskinäinen luottamus, jossa kuntapuolelle annetaan työrauha ja toimintamahdollisuudet tehdä paikallisesti järkeviä päätöksiä. Myös koulutuksen rahoituksen ja saatavuuden turvaaminen nousi esille ja ylipäättään toiminnan kehittämisen tärkeys.

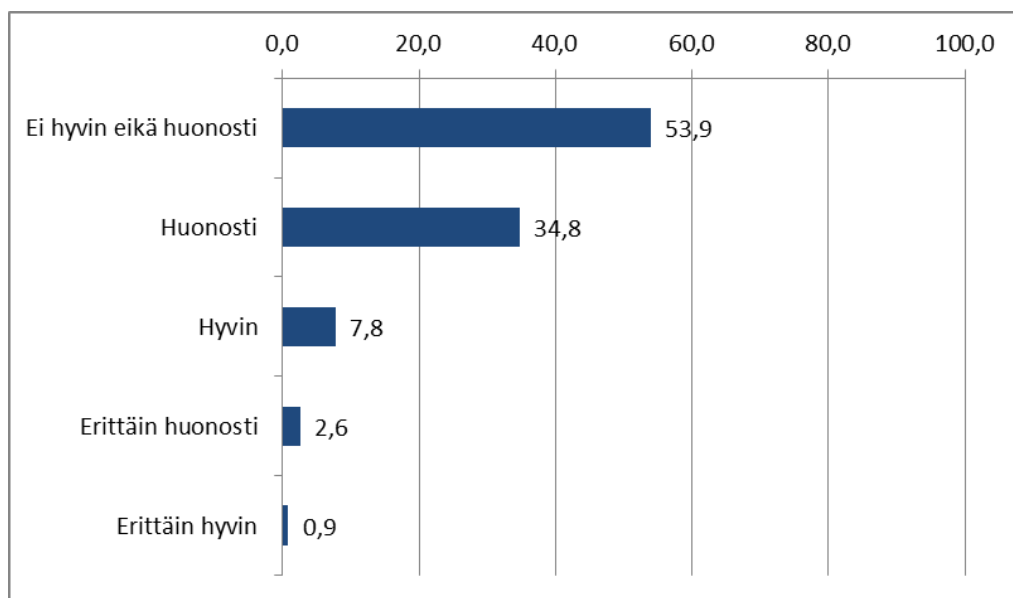
”Vastuu julkisten työvoimapalvelujen järjestämisestä on valtiolla, mutta kuntien rooli työllistymisen edistämässä on lisääntynyt.”

”Jotta eri organisaatioiden tuottamat työllisyyteen liittyvät palvelut olisivat mahdollisimman asiakaslähtöisiä, tehokkaita ja vaikuttavia, tulee valtion ja kunnan yhteistyötä laajentaa ja syventää sekä helpottaa tiedonkulkua. ... yhtenä vaihtoehtona tähän ehdotetaan, että julkisista työvoimapalveluista ja kuntien työllisyyspalveluista muodostettaisiin asiakkaan näkökulmasta yksi kokonaisuus ja yhteistyö laajenisi koskemaan esimerkiksi työttömyyden pitkittymisen ehkäisyä, nuorisotakuun toimeenpanoa ja muutosturvatilanteiden parempaa hallintaa. ”

3 Kansallisen ohjauksen ja resursoinnin arviointia

3.1 Kansallinen ohjaus ei ole tukenut tavoittanut kuntia riittävästi

Vastaajia pyydettiin arvioimaan viisiportaisella asteikolla (1=onnistunut erittäin huonosti... 5=onnistunut erittäin hyvin), miten hyvin heidän mielestään hallituksen kärkihanke nuorisotakuu on onnistunut. Kärkihanke sisältää myös koulutustakuun. Kyselyyn vastasi 115 kuntaa ja vastausten jakauma on kuvattu alla.

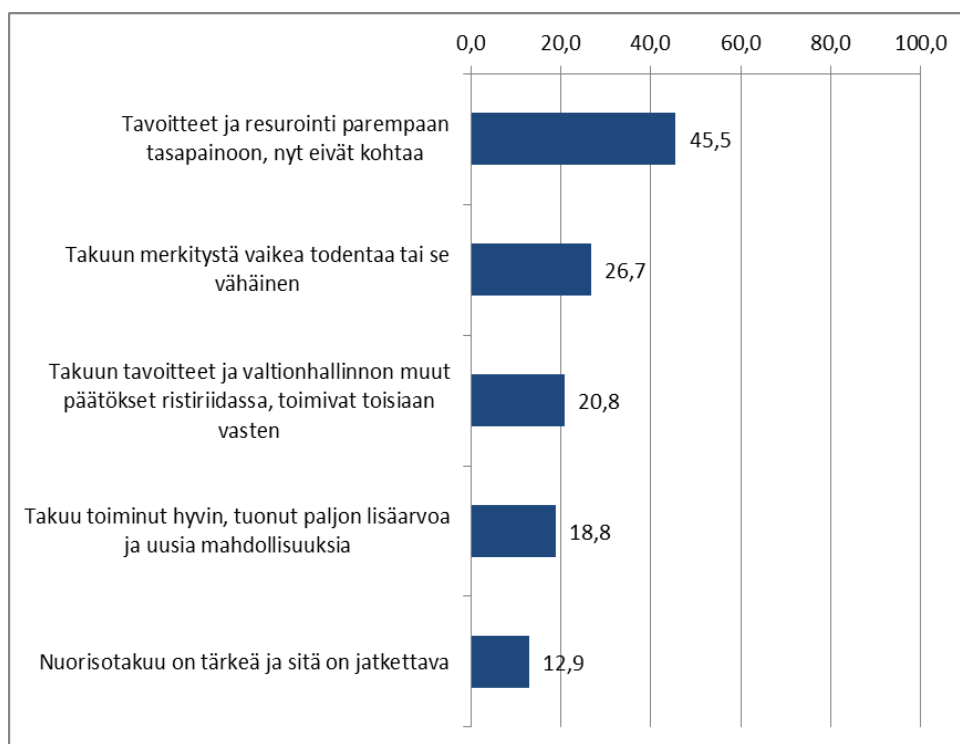

Kuvio 2. Arvio hallituksen nuorisotakuuhankkeen onnistumisesta, %-osuudet (n=115)

Vastaajat olivat melko kriittisiä hankkeen onnistumisen suhteen. Vajaat 9 prosenttia vastaajista arvioi hankkeen onnistuneen hyvin tai erittäin hyvin. Suuri osa, 54 prosenttia vastaajista arvioi, että hankkeen kansallinen ohjaus ja resursointi ei ole onnistunut hyvin eikä huonosti (asteikolla 1-5- arvo 3) . Runsas kolmannes vastaajista arvioi hankkeen onnistuneen huonosti tai erittäin huonosti.

3.2 Hankkeen arvioita paikallisesta näkövinkkelistä

Kyselyssä vastaajia pyydettiin vielä avovastauksessaan arvioimaan tarkemmin paikallistason näkökulmasta, miten kunnassa on koettu nuorisotakuun kansallisen tason ohjaus, tavoitteet sekä resursointi. Kuntien esittämässä arvioissa tuotiin esille monia syitä ja arvioita, jotka on kuviossa 3 ryhmitelty sisältöalueittain viiteen teemaryhmään. Kysymykseen vastasi 101 kuntaa.

Kuvio 3. Kuntien arvio nuorisotakuun kansallisesta ohjauksesta, tavoitteista ja resursoinnista, %-osuudet (n=101)

Vastaajien selvä enemmistö (lähes 46 %) toi esille, että tavoitteet ja resursointi eivät kohtaa, vaikka sinällään nuorisotakuun tavoitteet koetaan kentällä tärkeiksi. Tavoitteet ja resursointi tulisi saada parempaan tasapainoon. Resursoinnin puutos ja ohjauksen epäselvyys on vaikeuttanut tavoitteiden toteuttamista paikallistasolla. Pääosin tästä syystä takuun merkitys on jäänyt hämäräksi ja sitä on ollut vaikea todentaa. Tähän liittyviä näkemyksiä esitti vastaajista vajaat 27 prosenttia. Vastaajista noin 21 prosentin mielestä nuorisotakuun tavoitteet ja valtionhallinnon muut toimet ovat olleet pahasti keskenään ristiriidassa. Näin voi kiteyttää kuntien arviota syistä, miksi kärkihanke ei ole hyvistä tavoitteista huolimatta onnistunut toivotulla tavalla.

”Svårt att förstå hela idén då inga pengar har synts till för ungdomsgarantin på det lokala planet. ”

”Ohjaus- ja tavoitteet jääneet symboliseksi, resursoinnista puhumattakaan.”

”Tavoitteet ja käytännön ohjeet ristiriitaisia.”

”Kansallisen tason ohjauksessa, tavoitteissa ja resursoinnissa on epäonnistuttu. Nuorisotakuun toteuttamisen esteeksi ja hidasteeksi ovat muodostuneet monet lakiuudistukset ja valtionhallinnon palveluiden muutokset. Kunnilta perätään vastuunottoa työllisyydenhoidosta, mutta samanaikaisesti tehdään päätöksiä jotka vaikeuttavat sen toteuttamista.”

Osan vastaajista mielestä takuun tavoitteet ja käytäntö ovat toimineet hyvin. Noin 19 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että takuu on toiminut hyvin, se on tuonut paljon lisäarvoa ja uusia mahdollisuuksia ja vajaat 13 prosenttia katsoi, että takuu on tärkeä ja sitä on edelleen jatkettava. On edelleen jatkettava pitkäjänteistä ja suunnitelmallista toimintaa ja ohjausta, erityisesti horisontaalista valmistelua ja yhteistyötä kehittäen, sillä nuorisotakuu ei ole vain yhden hallintokunnan asia.

”Ohjausta ja tukimateriaalia on saatu, tavoitteet on tiedostettu ja sovellettu paikallisella tasolla mahdollisuuksien mukaan. Resursointia ei kovin paljon olla saatu paikallisesti käyttöön, tosin meillä asiaa koordinoi laaja moniammatillinen työryhmä yhteisin voimin.”

”Yhteistyö asiasta toiminut hyvin ja kunnan kokoon nähden on työllistetty nuoria sekä kuntaan että yrityksiin hyvin.”

”Nuorisotakuuryhmä on perustettu. Tavoitteet on selkeät, joiden mukaan on toimittu. Resursointi pystytty toteuttamaan hyvin.”

3.3 Nuorisotakuuta on tärkeää jatkaa

Nuorisotakuu tarvitsee pitkäjänteistä kehittämistä ja eteenpäin viemistä.

Yleishuomiona voidaan vastauksista todeta, että takuu on tarpeellinen hanke, mutta sen toteutus tarvitsee johdonmukaista ja pitkäjänteistä kehittämistyötä ja joustavia paikallisia ratkaisuja.

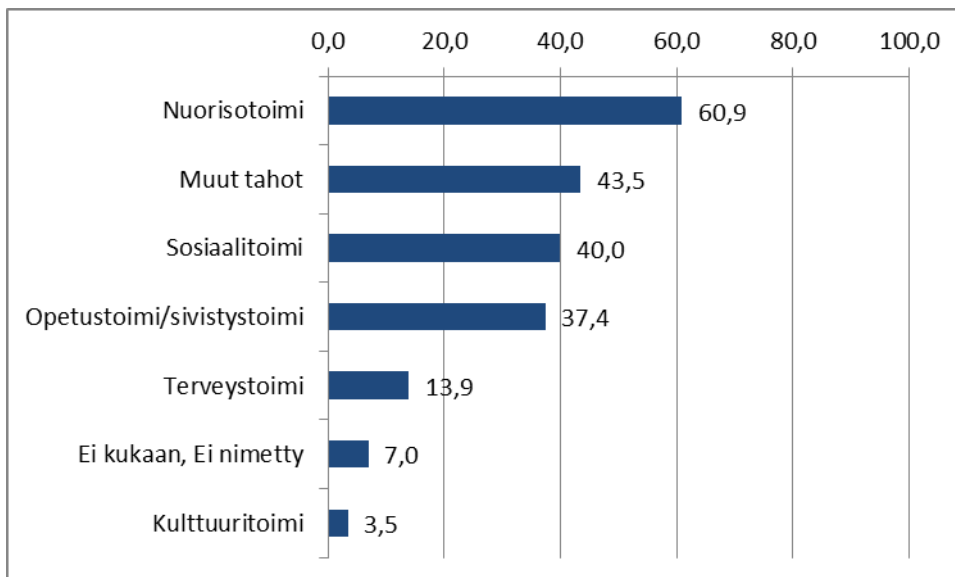
Valtionhallinnon muut päätökset ovat olleet vaikeuttamassa nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamista. Vastajat olivat huolissaan nuorten työllisyyden hoidosta, kun nuorille tärkeät palvelut ovat etäännyttämässä tai työllisyshallinnon omat päätökset sotkevat palvelutoimintaa. Samoin on koulutustakuun kanssa. Moni kunta kokee, että kunnalla ei ole tosiasiallisesti käytössään välineitä eikä päätösvaltaa vaikuttaa alueellaan nuorille annettavaan koulutukseen.

Osalle vastaajista nuorisotakuu on muun muassa hanketoiminnan kautta tuonut paljon uutta tukea ja uusia toimintamalleja. Korvamerkityt rahat ovat olleet tärkeitä esimerkiksi etsivässä nuorisotyössä. Enemmän kaivataan kuitenkin resursointia perustoimintaan. Tärkeää olisi nykyisten hankerahoitteisten kuten etsivän nuorisotyöntekijän vakinaistaminen osaksi perusnuorisotyötä. Kokonaisuuden koordinoimiseksi kaivataan ohjausta sekä kansallisella että paikallisella tasolla, jotta kaikki voimavarat saadaan kohdennettua tehokkaasti tavoitteiden toteuttamiseksi ja toiminnalle saadaan vakiintuneet muodot.

4 Toimenpiteet kunnissa ja niiden arviointia

4.1 Koordinointi kuntatasolla

Kyselyssä kartoitettiin, miten hallitusohjelmaan kirjattuun nuorisotakuuseen liittyviä asioita ja toimenpiteitä koordinoidaan tällä hetkellä kunnissa. Paikallistasolla yhteistyötä ja asioiden koordinointia voidaan tehdä monella tapaa, eikä koordinointivastuuta välttämättä ole vain yhdellä toimijalla. Vastaajina oli 115 kuntaa. Vastauksista päätellen koordinointivastuu ei ole yksiselitteinen asia, sillä vastaajista yli 50 prosentilla oli koordinointivastuuta useammalla taholla.

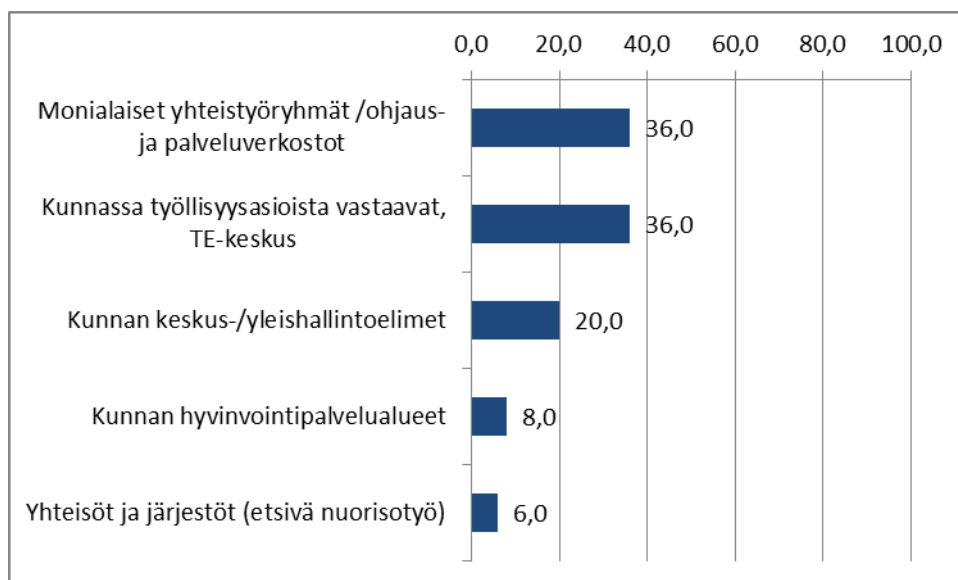

Kuvio 4. Nuoritakuuta koordinoiva taho kunnassa, monivalinta, %-osuudet (n=115)

Kuntatasolla koordinointivastuuta voi olla jollain kunnan palvelusektorilla tai useammalla palvelusektorilla yhdessä, toisaalta myös monialaisilla yhteistyöryhmillä/-

verkostoilla. Monialaisiin yhteistyöryhmiin tai verkostoihin kuuluu kunnan viranomaisten lisäksi usein myös valtion TE -toimiston edustajia, muita viranomaisia ja/tai 3. sektorin edustajia.

Vastausten perusteella selvästi eniten koordinoitivastuuta oli kunnan toimialoista nuorisotoimella, näin oli tilanne 61 prosentilla vastaajia. Seuraavaksi eniten koordinoitivastuuta on sosiaali- ja opetustoimilla kunnan toimialoista (40 % ja 37 %). Terveystoimi koordinoi toimintaa vajaalla 14 prosentilla vastaajia. Vastaajista 7 prosentilla ei koordinoitivastuuta ole kellään tai siitä ei ole päätetty.

Kuvio 5. Nuorisotakuuseen liittyviä toimenpiteitä kunnassa koordinoivat muut tahot, %-osuudet (n=50)

Vastanneista yli 44 prosentilla (50 vastaajaa) oli muitakin koordinoitivastuussa olevia tahoja esitettyjen kunnan toimialojen lisäksi.

Näistä keskeisimmät toimijat olivat nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tai vastaavanlaisen monialaisen nuorten asioita käsittelevän yhteistyöryhmän/-verkoston (36 %) ohella kunnassa työllisyysasioista vastaavat tahot kuten kunnan työllisyydenhoitoyksikkö, työpaja tai työvoimahallinto (36 %).

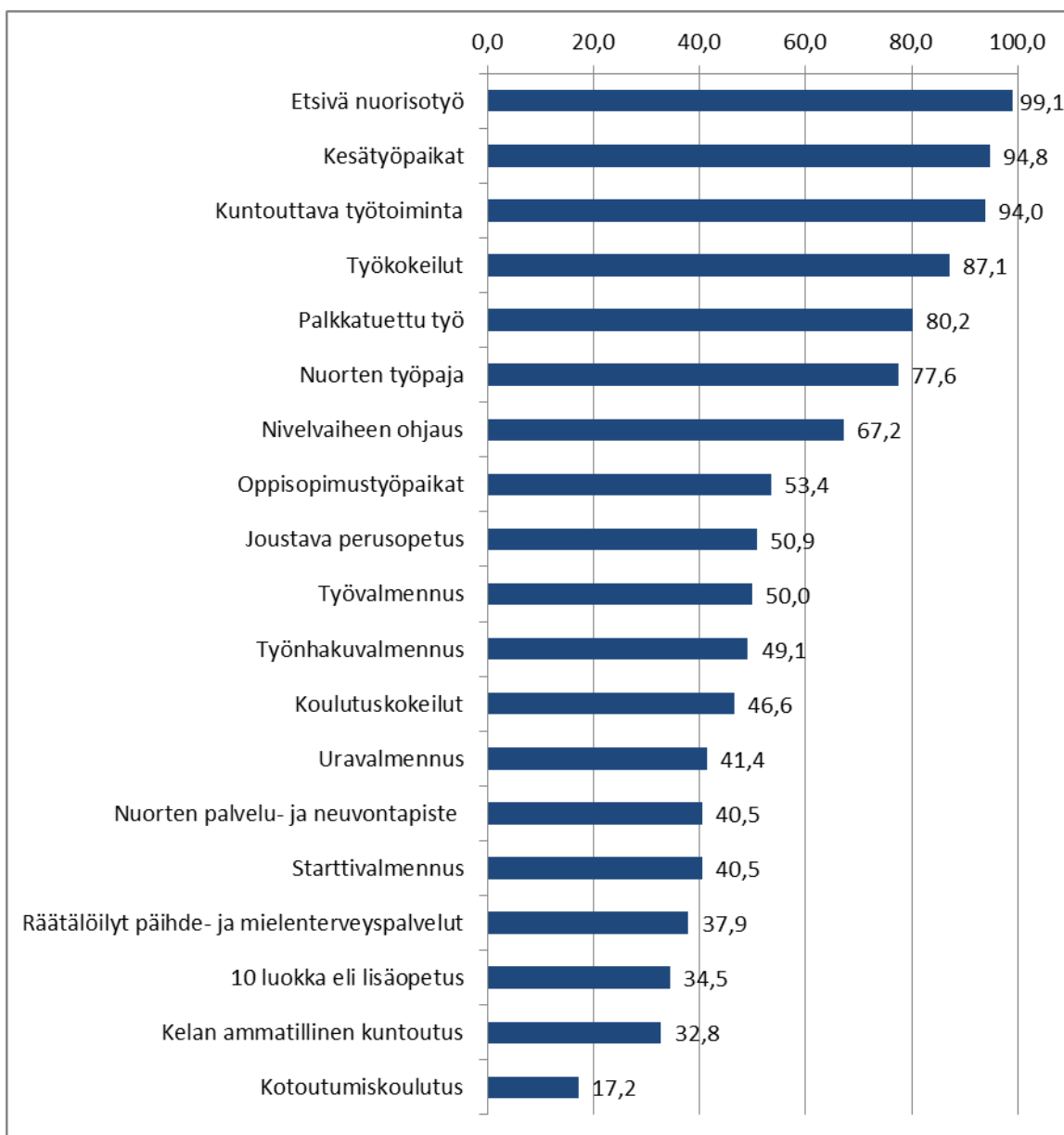
4.2 Kuntien palvelut ja meneillään olevat toimenpiteet

Kunnilta kysyttiin samalla tavoin kuin edellisessäkin kyselyssä, mitä toimenpiteitä kunnissa on jo aiemmin tehty nuorten kouluttautumisen ja työllistymisen tukemiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Toimenpiteillä tarkoitetaan tässä yhteydessä kaikkia sellaisia toimia, joita kunta on itse tai yhteistyössä muiden tahojen kanssa tehnyt. Kaikki kyselyyn vastanneet 116 kuntaa vastasivat toimenpiteitä koskevaan kysymykseen.

Suosituimpia toimenpiteitä kunnissa ovat edelleen etsivä nuorisotyö (99 %) ja nuorille tarjottavat kesätyöpaikat (lähes 95 %). Nuorten työllisyyttä ja työllistymistä edistäviä toimia on paljon ja niitä myös käytetään. Kuntouttavaa työtoimintaa on samoin paljon (94 %), samoin työkokeiluja (87 %), palkkatuetta työtä (80 %) ja työpajatoimintaa (lähes 78 %). Työvalmennusta (50 %), työnhakuvalmennusta (49 %) ja uravalmennusta (41 %) oli muita työllisyyden tukitoimia vähemmän.

Nivelvaiheen ohjausta on lisääntymässä määrin, nyt jo 67 prosentilla vastaajia, kun vuoden 2013 kyselyllä sitä oli alle 60 prosentilla vastaajia. Oppisopimustyöpaikkoja on 53 prosentilla ja joustavaa perusopetusta lähes 51 prosentilla vastaajia. Selvästi vähemmän on nuorille räätälöityjä päihde- ja mielenterveyspalveluja (noin 38 %) ja ammatillista kuntoutusta (vajaat 33 %). Kotoutumiskoulutuksen vähyys selittynee osin sillä, mikä tarve kotoutumispalveluilla kunnassa ylipäätään on, samoin perusopetuksen jälkeisellä lisäopetuksella (35 %) on kunnasta riippuen vaihtelevaa kysyntää.

Kuvio 6. Tehtyjä toimenpiteitä, meneillään kunnassa, %-osuudet, (n=116)

Vastausten perusteella kunnissa on erilaisia nuorille suunnattuja palveluja ja yhteistyömalleja, joilla pyritään auttamaan nuoria kiinnittymään opiskeluun tai saamaan työkokemusta. Osa toimenpiteistä liittyy viranomaisten välisen yhteistyön parantamiseen. Esimerkiksi nivelvaiheen ohjauksessa perusopetuksesta toiselle

asteelle siirryttäessä pyritään helpottamaan tiedonkulkua ja löytämään ne nuoret, jotka mahdollisesti tarvitsevat muita enemmän tukea ja ohjausta.

Listalla olleiden toimenpiteiden lisäksi 27 kuntaa esitteli muitakin kunnassa toiminnassa olevia toimenpiteitä, hankkeita ja palveluja. Kunnat ovat luoneet esimerkiksi työllistymistä edistävää messutoimintaa. Kunnissa on erilaisia nuorten ohjaus- ja palvelupisteitä sekä monialaisia yhteistyöryhmiä samoin erilaisia hankkeita ja projekteja.

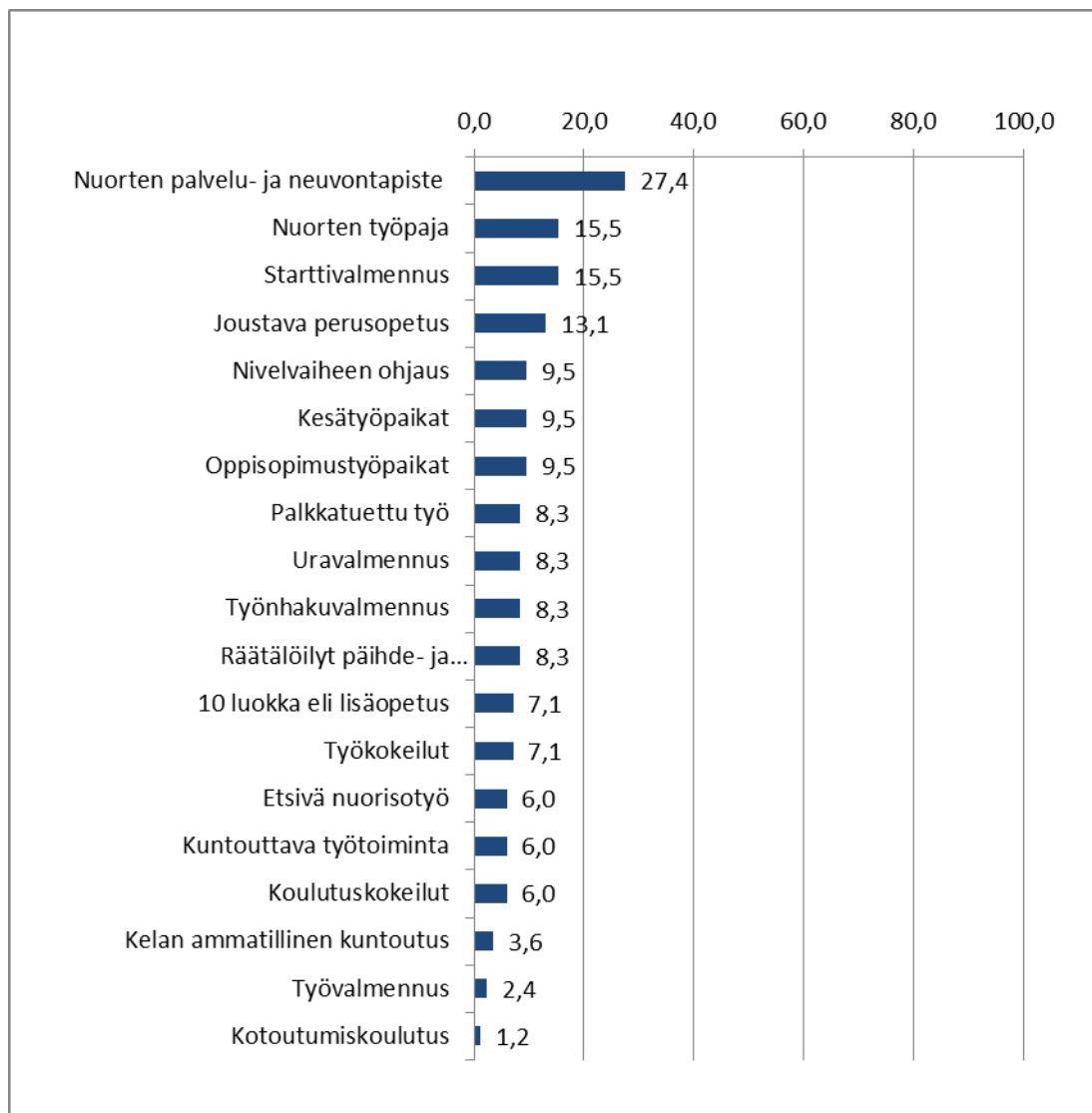
”Oppivelvollisuusiän ylittäneiden tuettu peruskoulun päätökseen saaminen ja jälkiohjaus, pajatoiminnan moniammatillinen tiimi, jossa on kaksi erityisopettajaa, pajakuraattori ja pajasairaanhoitaja.”

”Omien palvelujen ohella kaupunki myös rahoittaa ulkopuolisten toimijoiden hankkeita, joissa tarjotaan palveluja nuorille ja järjestöjen kanssa tehdään aktivointiyhteistyötä nuorille.”

”... oppilaitosten sekä yritysten kanssa järjestetään vuosittain Työ elämään -tapahtuma nuorille. Tapahtumalla tuetaan nuorten ammatinvalintaa, kouluttautumista ja työllistymistä.”

4.3 Kunnissa suunnitteilla olevat palvelut ja toimenpiteet

Kysymykseen suunnitteilla olevista toimenpiteistä tuli vastauksia 84 kyselyyn vastanneesta kunnasta. Vastajamäärän vähyys selittyy osin sillä, että kuntakentällä on jo laaja-alaisesti käytössä monia esitetyistä toimenpiteistä ja palveluista (ks. edellinen osio). Suunnitteilla olevilla toimenpiteillä tarkoitetaan sellaisia, joita kunta on itse tai yhteistyössä muiden tahojen kanssa suunnitellut toteuttavansa. Vastaukset suunnitteilla olevista toimenpiteistä nuorten kouluttautumisen ja työllistymisen tukemiseksi sekä syrjäytymisen ehkäisemiseksi noudattavat jo vakiintunutta kehityssuuntaa: etsivä nuorisotyö, kesätyöpaikat ja työpajatoiminta nähdään keskeisinä palvelukokonaisuuksina, joilla parhaiten voidaan tukea ja ohjata tukea tarvitsevia nuoria.

Kuvio 7. Toimenpiteitä on suunnitteilla kunnassa, %-osuudet (n=84)

Eniten suunnitelmia on nuorten palvelu- ja neuvontapistetöimintaan. Näihin liittyviä suunnitelmia oli 27 prosentilla vastaajia. Nuorten työpajatoimintaan ja starttivalmennukseen liittyviä toimenpiteitä oli suunnitteilla kummassakin noin 16 prosentilla vastaajia. Perusopetusta kehitetään joustavan perusopetuksen kautta ja tähän liittyviä suunnitelmia oli 13 prosentilla vastaajia. Muut toimenpidevaihtoehdot olivat vähemmän esillä ja niiden osuus vastaajakunnilla jäi alle 10 prosenttiin. Vähiten oli kotoutumiskoulutukseen liittyviä suunnitelmia, vastaajista vain 1,2 prosentilla.

Monella vastaajalla on esimerkiksi etsivää nuorisotyötä ollut jo pidemmän aikaa, mutta toimintaa halutaan edelleen kehittää, mahdollisesti jopa laajentaa. Myös monen muun toimenpiteen kohdalla on nähtävissä, että kunnissa on nuorten työllistymiseen, koulutukseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn liittyviä palveluja ja toimenpiteitä ollut jo pidemmän aikaa, mutta että niitä myös uudelleen organisoidaan, laajennetaan ja kehitetään. Osan kohdalla toiminta pyörii hankkeena tai projektina, johon on saatu joko valtionapua tai ESR -rahaa. Toiminta on tällöin määräaikaista ja hankkeen loppuessa toiminnan jatko joudutaan aina miettimään uudelleen samoin kuin sen rahoitus. Kyselyyn vastanneiden kuntien vastauksissa näkyy kautta linjan huoli resurssien riittävydestä ja toiminnan pitkäjänteisyyden turvaamisesta.

Listalla olleiden toimenpiteiden lisäksi 35 kunnalta tuli avovastauksissa tietoa muista kunnassa suunnitteilla olevista palvelumalleista ja toimenpiteistä.

Se että kuntatasolla syrjäytymistä ehkäisevää työtä ja yhteistyötä on jo tehty kauemman aikaa, näkyy muun muassa siinä, että monella tavoitteena ei ole enää luoda uusia toimenpiteitä, vaan kehittää olemassa olevaa palvelutarjontaa ja siihen liittyviä ohjauspalveluja entistä kokonaisvaltaisemmin.

”Jatkossa tullaan entistä enemmän panostamaan yritysyhteistyön tiivistämiseen ja lisäämiseen, mm. Työpörssi-palvelua kehitetään edelleen. Samoin kaupungin sisäistä poikkihallinnollista yhteistyötä ja yliorganisaatioiden tapahtuvaa moniammatillista yhteistyötä kehitetään entisestään. Erityisesti erilaisten nivelvaiheiden ohjausta tiivistetään. Myös tiedonjakamista eri organisaatioiden ja toimijoiden välillä pyritään parantamaan, tässä työvälineenä on Nuorisotakuun kuntakokeilu”.

Suunnitteilla on myös yritysten kanssa tehtävää yhteistyötä nuorten työllistämiseksi, työpajatoiminnan kehittämishankkeita ja muita hankkeita, joissa pureudutaan syrjäytymisen ehkäisyyn ja palvelujen ulkopuolella olevien nuorten tavoittamiseen.

”Tulevan ohjaamon kautta liikuntaneuvontaa, maahanmuuttajille harrastustoimintaa, uudenlaista työpajatoimintaa.”

”Vaikeasti syrjäytyneiden nuorten ryhmätoimintaa moniammatillisesti toteutettuna.”

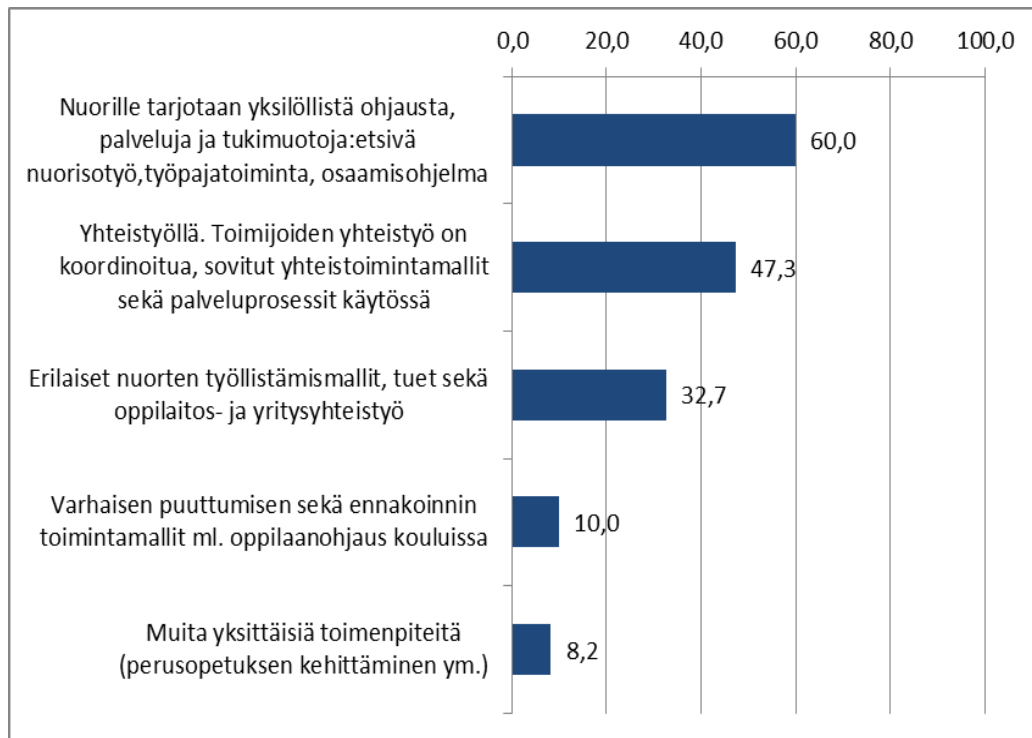
4.4 Millä toimilla ja palveluilla saadaan parhaat tulokset?

Pyysimme kuntia kuvaamaan lyhyesti ja vapaamuotoisesti, millä toimenpiteillä ja palveluilla saadaan kunnassa parhaat tulokset. Kysymykseen vastasi 110 kuntaa.

Kuntatason toimet painottuvat sen mukaan, missä asioissa nuoret kunnassa tarvitsevat tukea, ohjausta ja palveluja, ja mitkä ovat kunnan mahdollisuudet resursoida eri toimenpiteisiin. Toisaalta toimenpiteisiin vaikuttaa se, miten eri tahojen välinen yhteistyö on organisoitunut ja miten yhteistyö kunnassa toimii.

Nuorisotakuun pääkohderyhminä ovat erityisesti ne nuoret, jotka eivät jostain syystä ole päässeet perusasteen jälkeen kiinni työ- tai opiskeluelämään. Vastauksena kysymykseen mikä toimii, ovat kunnat kuvanneet käytössään olevia toimenpiteitä, palvelumalleja, yhteistyömalleja ja mukana olevien toimijoiden kirjoja.

Alla olevassa kuviossa on jaoteltu sisältöalueittain viiteen teemaryhmään kuntavastauksista esiin nousseita keskeisiä tekijöitä joita tarvitaan, jotta toiminta olisi vaikuttavaa. Nämä eri tekijät eivät ole toisiaan poissulkevia, pikemminkin toisiaan täydentäviä. Pääosalla kunnista on käytössään niin nuorille kohdennettuja palveluja ja ohjausta, jota tuotetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Nuorten työllistämisen tukitoimet ovat moninaiset ja niissä tarvitaan viranomaisten lisäksi yrityksiä ja oppilaitoksia.

Kuvio 8. Toimenpiteet, joilla parhaat tulokset saadaan aikaan, %-osuudet (n=110)

Kunnissa nuorille tarjotaan yksilöllistä ohjausta, palveluja, erilaisia tukimuotoja kuten etsivää nuorisotyötä, työpajatoimintaa, nuorten aikuisten osaamisohjelman kautta opiskelupaikkoja ym. Näiden osuus oli 60 prosenttia vastaajien esille nostamista keskeisistä asioista joilla saadaan parhaat tulokset aikaan.

”Nivelvaiheen ohjaus, työkokeilut, kesätyö.”

”Etsivä nuorisotyö, nuorten starttivalmennus, seinätön työpaja ja työpajatoiminta on keskitetty yhden organisaation alle. Näin yhteistyö ja nuorten ohjautuminen palveluista toiseen on tiivistä. Yhteistyössä nuorisopalveluiden pidetään nuorten infokahvillaa, jonne myös yhteistyöverkoston jäsenet jalkautuvat. ”

”Etsivä nuorisotyö, oppisopimus sekä sanssi-kortti. Etsivän nuorisotyön kohteena olleet nuoret ovat joko työllistyneet tai jatkaneet opintoja. Oppisopimuksella ja sanssi-kortilla on annettu nuorille arvokasta työkokemusta ja oppia työn tekemiseen. Sanssi-kortilla on palkattu nuori työnsuunnittelija, jonka tehtävänä on nuorten ja aikuisväestön työllistäminen.”

Keskeisenä toimintatapana on edelleen vuoden 2013 kyselytulosten tapaan yhteistyö 47 prosentilla vastaajia. Toimijoita on paljon, toiminnan koordinoimiseksi tarvitaan yhteistyötä, jossa on määritelty yhteistoimintamalli ja palveluprosessit. Näin turvataan se, että moniammatillista tukea tarvitseva nuori saatetaan palvelusta toiseen ja hänen tilannettaan seurataan ja tietoa jaetaan.

”Tiiviillä viranomaisyhteistyöllä; sosiaalityö, etsivä nuorisotyö, oppilaitosten kuraattorit/opot, työpaja, starttipaja ja 3. sektori.”

”Nuorille suunnattu henkilökohtainen kontakti, moniammatillinen yhteistyö, Kuntouttavan työtoiminnan paikkojen lisääminen ja kuntaosuuden maksaminen suoraan työnohjaajanne, fyysinen työpaja.”

”Tiivis yhteistyö sosiaalitoimen, koulun, työpajan, etsivän työn, kuntouttavan työtoiminnan kanssa on ehdottoman tärkeää. Koska näitä töitä kunnassamme tekee kullakin taholla vain muutama henkilö, on tiedonkulku tehokasta ja nuorten asioihin pyritään puuttumaan ennakoivasti ja niin ettei tehdä päällekkäistä työtä.”

Yhteistyön keskeisenä toimintakenttänä on yritysten ja oppilaitosten välinen yhteistyö sekä siihen liittyen käytössä olevat nuorten työllistämismallit ja -kokeilut, joita oli 33 prosentilla vastaajia. Varhainen puuttuminen ja ennakoiminen nousivat esille 10 prosentilla vastaajia ja siinä erityisesti oppilaanohjauksella on keskeinen rooli.

5 Ohjaus- ja palveluverkosto

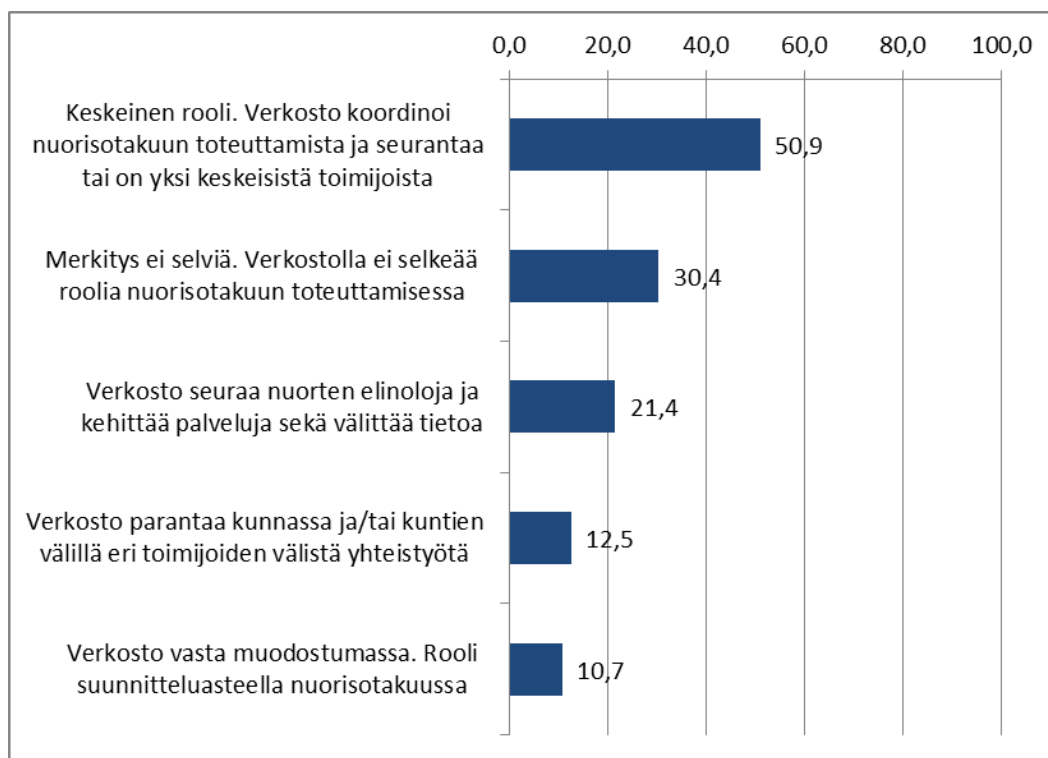
Nuorisolain (72/2006) mukaisesti kunnissa tuetaan nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistetään nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parannetaan nuorten kasvu- ja elinoloja (1§). Nuorisolaissa säädetään myös monialaisesta yhteistyöstä lain 7 a §:ssä, etsivästä nuorisotyöstä nuorisolain 7 b pykälässä ja 7 §:n 2 momentissa nuorten työpajapalveluista.

Nuorisolain 7 a §:ssä todetaan seuraavaa: ”Paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, johon kuuluvat opetus-, sosiaali- ja terveys- ja nuorisotoimen sekä työ- ja poliisihallinnon edustajat. Lisäksi verkostoon voi kuulua puolustushallinnon ja muiden viranomaisten edustajia. Verkosto toimii vuorovaikutuksessa nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Kunnat voivat koota myös yhteisen verkoston. Verkosto ei käsittele yksittäistä nuorta koskevia asioita.”

Vuoden 2013 kyselyssä oli kunnista yli 92 % jo perustanut nuorisolain mukaisen monialaisen ohjaus- ja palveluverkoston.

5.1 Ohjaus- ja palveluverkoston rooli ja merkitys

Tässä kyselyssä keskityimme monialaisen ohjaus- ja palveluverkoston merkitykseen nuorisotakuussa. Kuntia pyydettiin arvioimaan, mikä on verkoston rooli ja merkitys nuorisotakuun toteutuksessa. Kysymykseen vastasi 112 kuntaa. Seuraavassa vastauksia käydään läpi viiden teemaryhmän kautta, millaisia rooleja ja merkityksiä kunnat ovat nähneet verkoston toiminnassa.

Kuvio 9. Mikä on ohjaus- ja palveluverkoston rooli ja merkitys nuorisotakuun toteutuksessa, %-osuudet (n=112)

Puolet vastaajista näkee verkostolla olevan selvästi keskeinen ja koordinoiva rooli joka pääosin myös toimii kunnassa hyvin. Keskeiset toimijat ovat mukana verkoston toiminnassa. Verkostolla ei yleensä ole itsenäistä toimivaltaa mikä osin koetaan ongelmaksi. Osa kunnista kaipasi osallistujarakenteeseen mukaan enemmän päättäjiä ja ylempää johtoa. Vastaajista kolmannes arvioi, että verkoston merkitys ei vielä ole selvä, sillä verkostolla ei ole vielä selkeää roolia takuun toteuttamisessa. Vastaajista viidennes katsoo, että verkosto seuraa nuorten elinoloja, kehittää palveluja ja välittää tietoa.

”Ohjaus- ja palveluverkosto koordinoi/seuraa nuorisotakuun toteutumista, tekee toimenpide-ehdotuksia ja kehittää toimintaa. Näin ollen sillä on suuri merkitys nuorisotakuun toteutumisessa. Verkostossa on hyvin edustettuina eri tahojen toimijoita niin päättävistä viranhaltijoista kuin kenttätyöntekijöistäkin.”

”Verkoston toiminta on tiivistänyt yhteistyötä, parantanut tiedonkulkua, karsinut päällekkäisyyksiä ja jossain määrin kehittänyt uusia resursseja nuorten sosiaalisuuden vahvistamiseksi.”

”Vaikutus on ollut vähäistä. Konkretia puuttunut.”

Yhteistyötä tuotiin vastauksissa esille yleisellä tasolla ja vastaajista vajaat 13 prosenttia katsoi, että verkosto parantaa kunnassa ja/tai kuntien välillä eri toimijoiden välistä yhteistyötä riippumatta siitä, mikä verkoston rooli on nuorisotakuun toteutuksessa. Noin 11 prosentilla verkoston tilanne on vielä auki tarkoittaen joko sitä, että verkostoa ollaan vasta muodostamassa tai että kokoonpanoa ollaan muuttamassa oleellisesti, ja tämä muutosprosessi on vielä kesken.

6 Koulutustakuu

Koulutustakuulla tarkoitetaan hallitusohjelmakirjausta, jonka mukaan ”jokaiselle peruskoulun päättäneelle nuorelle taataan koulutuspaikka lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa, oppisopimuksessa, työpajassa, kuntoutuksessa tai muulla tavoin.”³

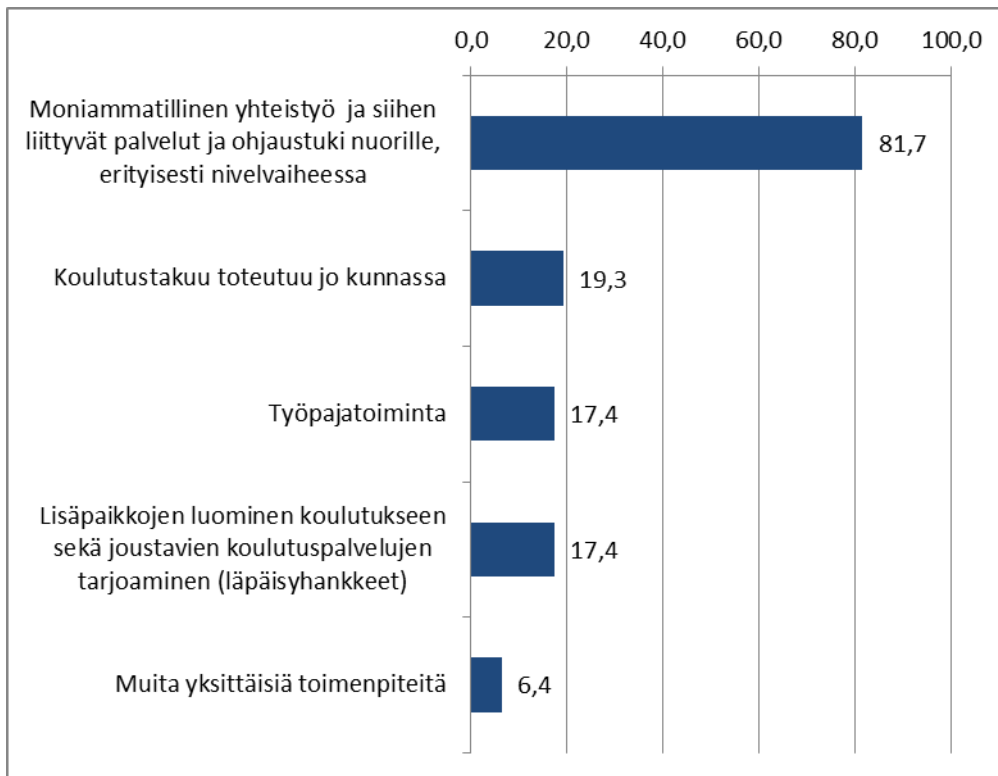
6.1 Toimenpiteet joilla tuetaan nuorten siirtymistä toisen asteen koulutukseen

Hallitusohjelmaan kirjattuun koulutustakuuseen viitaten kunnilta kysyttiin arviota kunnan toimenpiteistä, joilla tuetaan perusopetuksen päättävien siirtymistä toisen asteen koulutukseen (lukiokoulutus, ammatillinen peruskoulutus tai oppisopimuskoulutus). Mitä toimenpiteitä kunnassa on käytössä ja ovatko toimenpiteet sellaisia, joilla parhaiten voidaan turvata nuorten koulutustakuun toteutuminen?

Kunnilta kysyttiin arviota avovastauksella ja kunnat ovat vastauksissaan tuoneet esille monipuolisesti käytössä olevia mahdollisuuksia, palveluja, yhteistyömalleja sekä resursointia, joilla nuoria tuetaan monin tavoin. Kysymykseen vastasi 109 kuntaa.

Kuntien vastauksissa esille nousseet asiat on koottu sisältöalueittain alla olevaan kuvioon viideksi teemaryhmäksi. Teemaryhmät eivät ole toisiaan poissulkevia. Monella kunnalla on käytössä useampaan teemaryhmään liittyvää toimintaa ja palveluja. Teemaryhmittäiset prosenttiosuudet on suhteutettu kysymykseen vastanneiden määrään (n=109).

³ Valtioneuvosto 2011, Jyrki Kataisen hallitusohjelma, 33.

Kuvio 10. Toimenpiteiden arviointia, millä toimin koulutustakuu toteutuu kunnassa parhaiten, %-osuudet (n=109)

Keskeistä on luoda moniammatillisen yhteistyön käytänteet, joilla nuorille tarjotaan erityisesti nivelvaiheessa palveluja ja ohjaustukea. Kuten jo aikaisemmin on tullut esille, ovat voimavarojen kokoaminen, palveluohjaus, saattaen vaihtaminen ja erilaisten palveluvaihtoehtojen luominen muun tuen ohella myös koulutustakuussa tehokkaimpia asioita, joilla tuloksia myös saadaan. Tämä näkyi myös kuntien vastauksissa, sillä koulutustakuuseen vastanneista lähes 82 prosenttia korosti nuorille annettavien moniammatillisten palvelujen ja ohjaustuen merkitystä.

”Kaupungissa on vuodesta 2005 lähtien ollut Ohjaamo -toiminta, jota on toteutettu nuorisopalveluissa, mutta tiiviissä yhteistyössä sivistystoimialan kanssa. Ohjaamon nivelvaiheohjauksessa otetaan yhteyttä kaikkiin nuoriin ja heidän perheisiinsä, jotka eivät ole saaneet 2. asteen opiskelupaikkaa yhteishaussa.”

”Oppilaanohjaukseen ja opinto-ohjaukseen on panostettu. Siihen täytyy vielä lisätä työtä, että nuoret ohjautuvat paremmin jatkokoulutukseen ja keskeyttämissä ei tulisi niin paljon.”

”Etsivä nuorisotyö ja oppilaanohjaaja työskentelevät yhdessä yhteishaun aikaan ja tulosten saapuessa.”

Moni kunta toi myös esille, että heillä koulutustakuu toteutuu käytännössä eikä siinä nähdä sen suurempia ongelmia. Tätä mieltä oli kunnista 19 prosenttia. Työpajatoiminnan näki tärkeänä yhteistyökumppanina sekä toiminnan muotona 17 prosenttia vastaajista. Saman verran vastaajista näki oleellisena, että tarjotaan ylipäättään lisää koulutuspaikkoja sekä joustavia koulutuspalveluja, joilla erityisesti vähennetään keskeyttämiä. Näiden lisäksi kunnissa on meneillään lukuisia yksittäisiä toimia, hankkeita ja palvelukokeiluja, jotka usein on kehitelty juuri paikallisista lähtökohdista käsin.

”Kunnassa mahdollistettu lisäopetus ja jokaiselle nuorelle mahdollistettu peruskoulun jälkeinen koulutus toisella asteella (esim. ammatillisen koulutuksen opetuspaikkoja riittävästi).”

”Kunnassamme peruskoulun päättäneille on pystytty osoittamaan jatkopaikka. Käytössä 10-luokka jopo-luokka ja ammattistartti sekä nuorten työpaja.”

Kuten jo vuoden 2013 kyselytuloksissa nousi esille, ei koulutustakuun toteuttamiselle löydy yhtä toteuttamistapaa eikä toisaalta yhtä syytä, miksi se ei aina toteudu panostuksista ja tarjolla olevista palveluista huolimatta.

Entä mitä moniammatillinen yhteistyö ja nuoriille tarkoitettu ohjauspalvelu voi olla? Selvästi oma ja jo vakiintunut kokonaisuus ovat työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön palvelut ja näiden yhteistyö muiden, esimerkiksi oppilaitosten ja oppilaanohjauksen / opinto-ohjauksen kanssa. Etsivä nuorisotyö ja oppilaanohjaus tekevät tiivistä yhteistyötä ja pitävät kiinni erityisesti niistä nuorista, jotka ovat jäämässä koulutuksen ulkopuolelle tai ovat keskeyttäneet koulutuksen.

Monessa kunnassa on jo luotu vakiintunut ja toimiva nivelvaiheen yhteistyö eri toimijoiden kesken sekä jonkinlainen nuorten seurantajärjestelmä.

”Peruskoulun opinto-ohjaajilla on velvollisuus kevään yhteishaun tulosten jälkeen tarkistaa oman koulun päättävien oppilaiden jatkopaikka ja tehdä jälkiohjausta. Heistä jotka eivät ottaneet paikkaavastaan tai keskeyttävät heti alussa tehdään ilmoitus etsivään työhön. Nuorten työpajat ottavat nuoria työkokeiluun.”

Yhteistyön merkitys on selvästi oleellinen, jotta kunnan ja valtion, sekä eri hankkeiden, projektien, järjestöjen ja yhdistysten sekä yritysten välinen kommunikointi pelaa ja voimavaroja voidaan kohdistaa nuoria parhaiten hyödyttävällä tavalla. Koordinointi on tärkeää myös siksi, että turvataan jatkuvuus, sillä osaa palveluista rahoitetaan määräaikaisesti avustuksilla ja osan kohdalla on kyse peruspalveluista ja niihin liittyvistä lakisääteisistä velvoitteista.

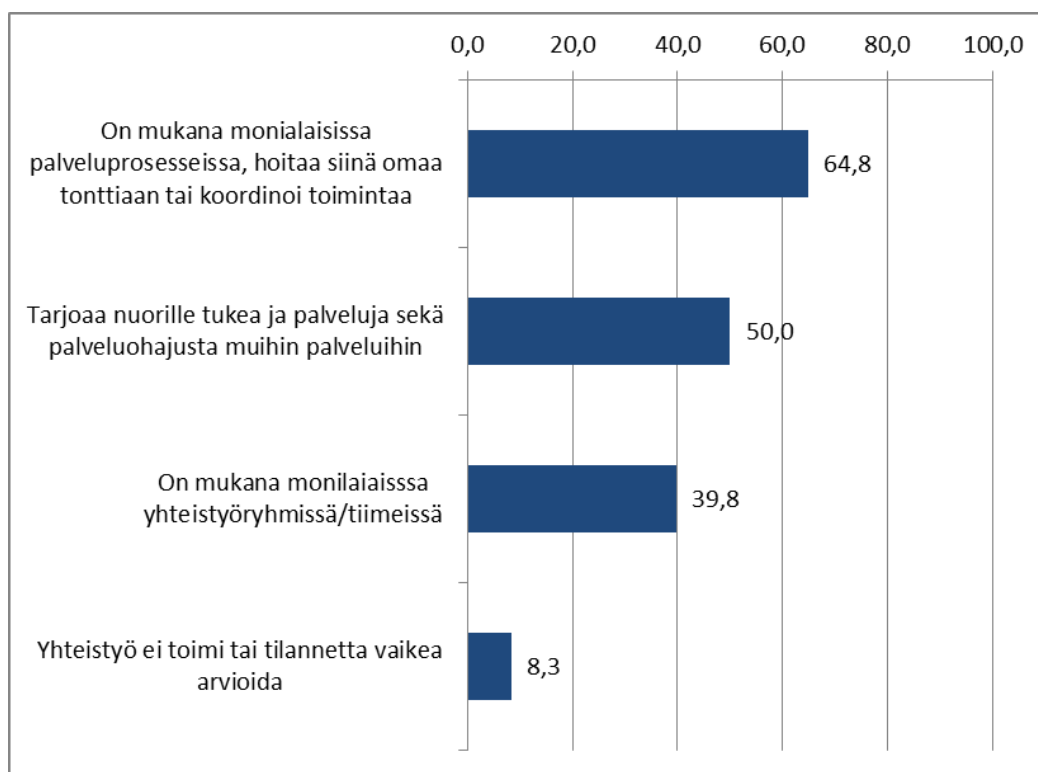
6.2 Kaikki ei ole kunnan käsissä

Kunnat arvioivat vastauksissaan, että paikallistasolla voidaan vastata vain osaan tarpeista johtuen muun muassa siitä, ettei esimerkiksi koulutuspaikkojen määrän sääntely ole yksittäisen kunnan käsissä. Toisaalta positiivista kehitystäkin on tapahtunut koulutuspaikkojen kohdentamisessa niin, että monessa vastauksessa kiiteltiin yhteishakuun tehtyä opiskelijavalintaperusteiden muutosta. Se on helpottanut suoraan perusopetuksen jälkeistä ammatilliseen koulutukseen sijoittumista ja vähentänyt muun muassa lisäopetuksen määrän kysyntää toisella puolen.

Koulutuspaikkojen riittävyyden ja nuorten koulutukseen sijoittumisen ohella huolta aiheuttavat koulutuksen keskeyttäminen. Koulutuksen keskeyttämisen vähentämistä tavoitellaan esimerkiksi hyödyntämällä pajajaksoja osana ammatillista koulutusta sekä tarjoamalla valmentavaa koulutusta ja muita yksilöllisiä opetus- ja ohjausratkaisuja. Myös oppilaanohjaukseen ja opinto-ohjaukseen panostaminen nähdään tärkeinä keinoina, joilla edelleen kehittämällä pyritään saamaan nuoret heille sopivaan koulutukseen sekä vähentämään opintojen keskeyttämiä.

7 Sosiaali- ja terveystoimen palvelut nuorisotakuussa

Vuoden 2013 kyselyssä kannettiin huolta sosiaali- ja terveystoimen palvelujen mukanaolosta nuorisotakuun toteutuksessa. Pelkona oli, että palvelut ovat jäämässä nuorisotakuun ulkopuolelle. Huolta kannettiin erityisesti siksi, että sosiaali- ja terveystoimen palveluilla on keskeinen rooli erityisesti niiden nuorten elämässä, jotka tarvitsevat sosiaali- ja terveystoimen alaisia nuoren hyvinvointia tukevia palveluja ja ohjausta tai kuntoutusta.

Kuvio 11. Sosiaali- ja terveystoimen palvelut kunnassa mukana nuorisotakuussa, %-osuudet (n=108)

Vuoden 2015 kyselyssä kysyimme erikseen, miten sosiaali- ja terveyspalvelut ovat kunnassa mukana nuorisotakuun toteuttamisessa. Kysymykseen vastasi 108 kuntaa. Kuntien vastauksissaan esittämiä arvioita on jaoteltu sisältöalueittain neljään ryhmään.

Vastaajista vain 8 prosenttia toi esille, että yhteistyö kunnan sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa ei toimi tai yhteistyötä on ylipäättään vaikea arvioida. Sosiaali- ja terveyspalvelujen mukanaolosta nuorisotakuun toteuttamisessa oli kysymykseen vastanneista lähes 65 prosenttia sitä mieltä, että sosiaali- ja terveyspalvelut hoitavat omaa tonttiaan osana monialaisia palveluprosesseja, osin myös toimintaa koordinoiten.

Vastaajista 50 prosenttia toi vastauksissaan vesille, että nuorille tarjotaan tukea ja palveluja sekä myös palveluohjausta muihin palveluihin. Yksittäisistä palveluista kuntouttava työtoiminta nousi esille paljon. Samoin se, että sosiaalityöntekijä toimii etsivän nuorisotyöntekijän työparina. Noin 40 prosenttia huomioi, että sosiaali- ja terveyspalvelut ovat myös mukana monialaisissa yhteistyöryhmissä ja -tiimeissä kuten nuorten ohjaus- ja palveluverkoston toiminnassa. Tämän perusteella sosiaali- ja terveyspalvelut ovat tiivis osa nuorisotakuun toteuttajaverkostoa kunnissa.

”Sosiaalitoimelle kuuluu kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ja heidän ohjaamisensa kuntouttavaan työtoimintaan. Sosiaalitoimen edustajat kuuluvat myös ohjaus- ja palveluverkoston sekä lisäksi aina työllisyyttä edistäviin työryhmiin tai hankkeiden ohjausryhmiin.”

”Sosiaalitoimi ohjaa nuoria erilaisiin palveluihin, esim. TE-toimisto, etsivä nuorisotyö, terveyspalvelut, koulut, Kela ja on yhteydessä sekä nuoreen itseensä ja yhteistyötahoihin ajoittain niin kauan kuin tarvetta on. Myös mielen- kouluterveyspalvelut ohjaavat nuoria muihinkin palveluihin ja ovat osa nuoren yhteistyöverkostoa aktiivisena toimijana.”

”Aikuissosiaalityö toteuttaa toiminnassaan nuorisotakuun henkeä, ohjaamalla nuoria eteenpäin mm. etsivälle nuorisotyölle ja pitämällä odotusajat kuntouttavaan työtoimintaan/ aktivointisuunnitelmiin lyhyinä.

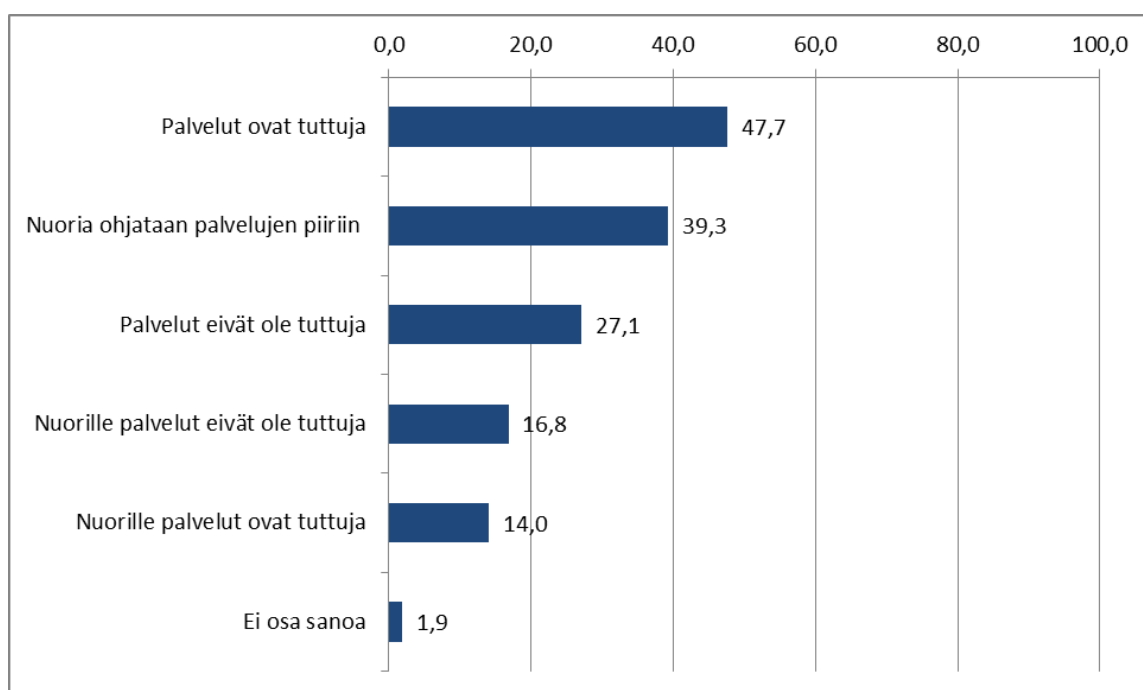
Perusterveydenhuollon puolelta yhteistyötä tehdään lähinnä mielenterveyspuolen kanssa.”

7.1 Kaikki eivät tunne Kelan palveluja

Kelan tarjoavat palvelut ovat tärkeä osa paikallistasolla olevaa palvelutarjontaa.

Kysyimme kunnilta ovatko Kelan palvelut tuttuja sekä kunnan toimijoille että nuorille.

Tähän kysymykseen vastasi 107 kuntaa.

Kuvio 12. Kelan palvelut ovat mukana nuorisotakuun toteutuksessa, %-osuudet (n=107)

Kunnan viranomaisille Kelan palvelut ovat verraten tuttuja vaikka parannettavaakin on. Kyselyssä tähän kysymykseen vastanneista noin 48 prosenttia totesi vastauksissaan, että palvelut ovat tuttuja ja noin 40 prosenttia kertoi, että nuoria ohjataan Kelan palveluiden piiriin. Vastaaajista 27 prosenttia katsoi, etteivät Kelan palvelut ole tuttuja muille toimijoille samalla kun 17 prosenttia arvioi, etteivät Kelan

palvelut ole myöskään nuorille tuttuja. Toisaalta 14 prosenttia arvioi nuorten tuntevan Kelan palveluja.

”Kelan palvelut ovat tuttuja ammattihenkilöstölle ja tätä kautta myös nuoret saavat tietoa Kelan palveluista ja omista mahdollisuuksistaan palvelujen saamiseen.”

”Kelan rooli on vähäinen ja palvelut ovat jääneet vieraksi nimenomaan nuorten kohdalla.”

”Kelan palvelut ovat jääneet kaikkein vähäisemmälle huomiolle. Kunnan toimijat eivät tunne palveluja.”

Vastauksista on luettavissa että vastaajasta riippuen Kelan palvelut eivät välttämättä ole kovin tuttuja kaikille kunnan viranomaisille ja tästä syystä on vaikea arvioida näiden vastausten perusteella, miten mittavasti nuorten palveluohjaus Kelan palveluihin kunnissa toimii.

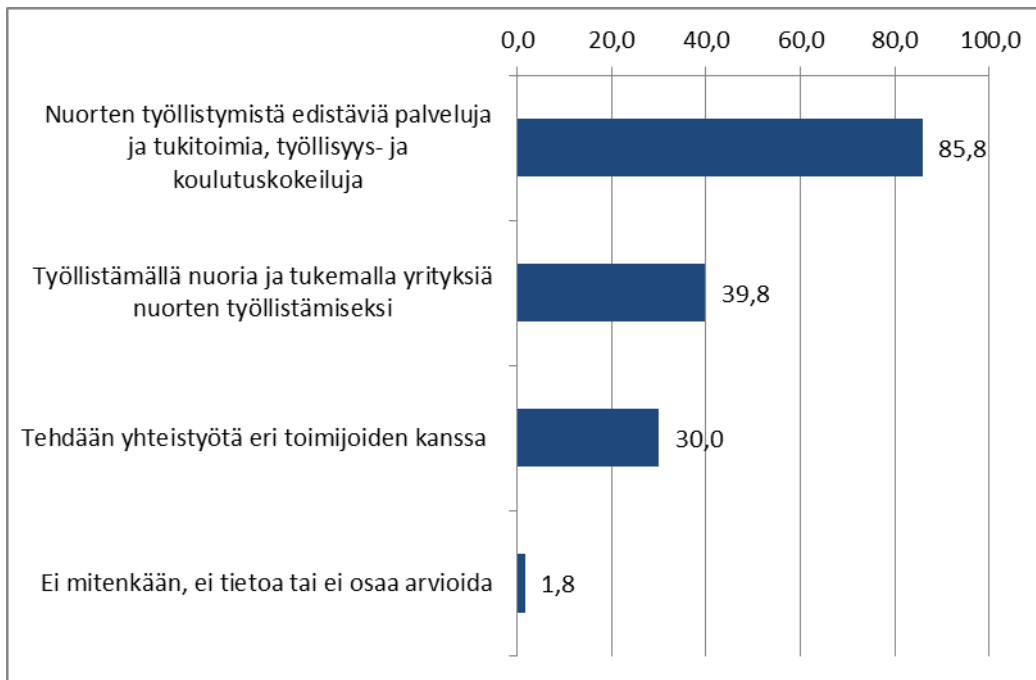
8 Nuorten työllistymisen tukeminen

Kyselyssä kartoitimme kuntavastaajien näkemyksiä siitä, miten kunnassa edistetään nuorten työttömien työllistymistä. Kysyimme myös kuntien arviota siitä, miten TE-toimistojen palvelut vastaavat nuorten palvelutarpeisiin, erityisesti ammatinvalinnan ohjauspalvelut ja miten toisaalta kuntatasolla tuetaan ilman toisen asteen tutkintoa olevien nuorten työllistymistä.

Laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012) säädetään työ- ja elinkeinoviranomaisen (TE -toimistot) velvollisuuksista. Työ- ja elinkeinoviranomaisen on tarjottava työtä ja koulutusta sekä järjestettävä työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan sisältyviä palveluja työ- ja elinkeinoviranomaisen käytettäväksi osoitettujen määrärahojen rajoissa. Työ- ja elinkeinoviranomaisen on myös seurattava työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteutumista ja osaltaan huolehdittava palveluprosessin etenemisestä (9 §).

8.1 Miten edistetään nuorten työttömien työllistymistä

Pyysimme vastaajia kertomaan avovastauksina, miten kunnassa edistetään nuorten työllistymistä. Kysymykseen vastasi 113 kuntaa. Vastauksissa kerrottiin nuorille suunnatuista palveluista, tukitoimista ja koulutus- ja työllisyyskokeiluista, joilla tuetaan työllistymistä edistäviä valmiuksia. Toisaalta nuorille tarjotaan töitä, työ- ja työharjoittelupaikkoja sekä tuetaan yrityksiä nuorten palkkaamiseksi niihin töihin. Yhteistyötä tehdään eri toimijoiden kanssa.

Kuvio 13. Nuorten työllistymistä edistävät keinot kunnassa, %-osuudet (n=113)

Kuntien vastauksissaan esiin tuomia arvioita on jaoteltu sisältöalueittain neljään teemaryhmään. Teemaryhmät eivät ole toisiaan poissulkevia. Monella kunnalla on käytössä useampaan teemaryhmään liittyvää toimintaa ja palveluja. Teemaryhmittäiset prosenttiosuudet on suhteutettu kysymykseen vastanneiden määrään (n=113).

Nuorten työllistämistä edistävät palvelut, tukitoimet sekä erilaiset koulutus- ja työllisyyskokeilut pitävät sisällään muun muassa etsivää nuorisotyötä, starttivalmennusta, kuntouttavaa työtoimintaa ja yksilövalmennusta, oppisopimuskoulutusta sekä toisaalta työkokeiluja. Näitä ja muita nuorille kohdennettuja työllistymistä edistäviä palveluja ja tukitoimia tuotiin esille 86 prosentilla vastaajia.

”Koulutustakuun, nuorisotyöpajatoiminnan, kesätyöllistämisen, nuorten tuki- ja neuvontatoiminnan, etsivän nuorisotyön, opintojen opinnollistamisen sekä monialaisen verkostotyön kautta.”

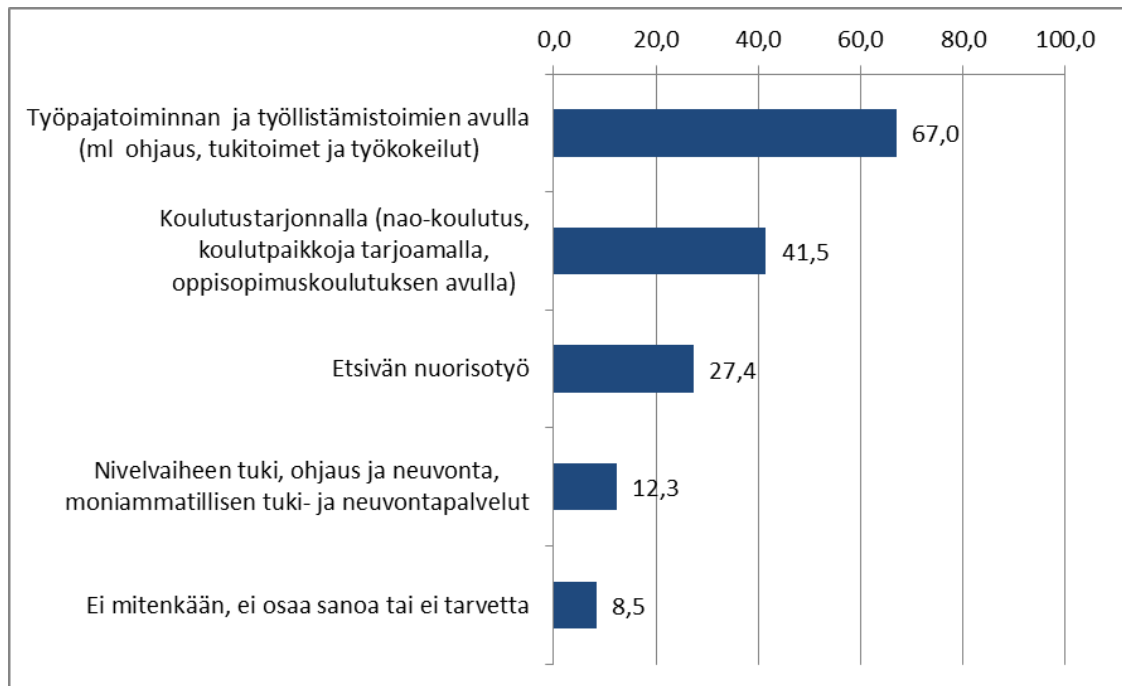
”Etsivä nuorisotyö aloittaa työllistämisen prosessin, nuorten työpaja jatkaa samoin kaupungin työllisyysneuvontapalvelu. Lisäksi uravalintaa ohjaa esimerkiksi kuntouttava työtoiminta, työhön tutustumisjakso.”

Vastaajista noin 40 prosenttia kertoi myös, että kunta työllistää nuoria eri tavoin muun muassa tarjoamalla kesätyöpaikkojen ohella palkkatuki- ja työkokeilupaikkoja ym. Kunnat myös tukevat suoraan yrityksiä nuorten työllistämiseksi. Myös työllistämistoimenpiteissä korostuu yhteistyön merkitys. Vastaajista toi 30 prosenttia erikseen esille kuntatasolla tehtävää yhteistyötä sekä yhteistyön merkitystä nuorten työllisyyden edistämiseksi.

”Kaupungissa kehitetään mm. yritys-yhteistyötä. Lisäksi kaupungilla on kesätyöseteleitä, jotka on tarkoitettu ammattikoulu opiskelijoille ja lukiolaisille. Kesätyöseteli on rahallinen tuki työnantajalle, jolla pyritään edistämään nuorten työnsaantia. Lisäksi kaupungilla on kesätyöpaikkoja eri yksiköissä. Kaupungissa toimii myös työllistymistä edistäviä hankkeita.”

8.2 Ilman toisen asteen tutkintoa olevien nuorten työllistymisen tukeminen?

Nuorisotakuun keskeinen kohderyhmä ovat ne nuoret joilta puuttuu perusopetuksen jälkeinen toisen asteen tutkinto. Jo aiemmin on todettu, että perusopetuksen päättävien nuorten siirtymistä toisen asteen koulutukseen turvataan muun muassa moniammatillisella yhteistyöllä ja ohjaustuella nuorille erityisesti nivelvaiheessa, toisaalta työpajatoiminnalla ja joustavilla koulutuspalveluilla ja riittävällä määrällä koulutuspaikkoja. Näistä toimista huolimatta kaikki nuoret eivät saa toisen asteen tutkintoa tehtyä tai pääse edes koulutukseen.

Kuvio 14. Ilman tutkintoa olevien nuorten työllistymisen tukitoimet kunnassa, %-osuudet (n=106)

Miten kunnassa on tuettu ilman tutkintoa olevien nuorten työllistymistä? Tähän kysymykseen vastasi 106 kuntaa. Vastauksissa esitetyt toimenpiteet on jaoteltu sisältöalueittain viiteen teemaryhmään, jotka eivät ole toisiaan poissulkevia. Keskeinen työvälinen on työpajatoiminta, johon liittyviä ohjausmalleja, palvelukonsepteja ja tukitoimia tuotiin esille 67 prosentilla vastaajia. Työpajatoimintaa kehitetään ja siihen liittyen tarjotaan nuorille erilaisia työllistämistoimenpiteitä sekä muuta tukea ja ohjausta.

”Nuori ohjautuu työpajalle tai työkokeiluun, josta häntä innostetaan koulutukseen.”

”Koulutukseen ohjaaminen, työkokeilu, ohjaus- ja neuvonta, ammatinvalinnan testit, ohjaus ammatinvalintapsykologille, etsivän nuorisotyöntekijän palvelut (esim. tutustumiskäynnit oppilaitoksiin, auttaminen koulutukseen hakeutumisessa jne.)”

Toinen keskeinen työvälinen on tarjota ilman tutkintoa oleville nuorille heille sopivaa koulutusta. Koulutustarjontaa tuotiin esille 42 prosentilla vastaajia ja se piti sisällään muun muassa nuorten aikuisten osaamisohjelman, valmistavan koulutuksen sekä oppisopimuskoulutuksen. Etsivällä nuorisotyöllä on 27 prosentin mielestä erityisen iso rooli löytää ja ohjata nuoret heille sopivan palvelun piiriin ja seurata nuoren tilannetta.

”Työvoimahallinnon koulutukset. Osallistuminen nuorten aikuisten osaamisohjelmaan. Yksilöllinen ohjaus ja nuorten oman polun löytäminen. Monet nuoret kaipaivat "kuntoutusta," sen saaminen/löytäminen on vaikeaa.”

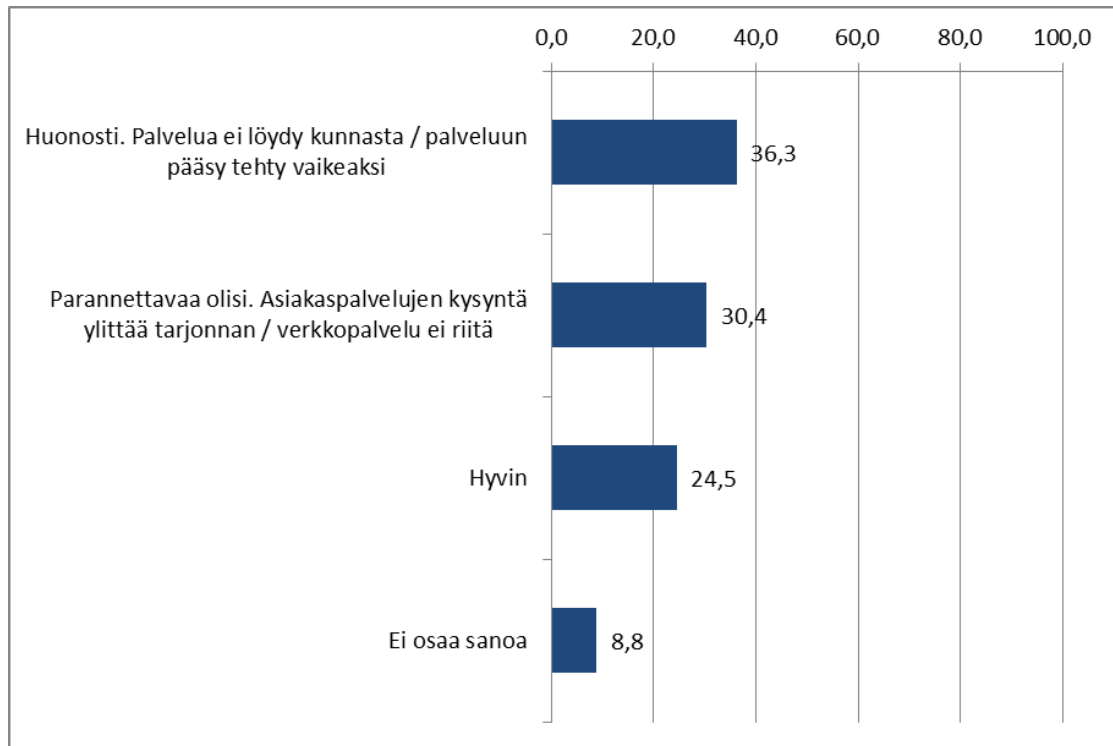
Moniammatilliset tuki- ja neuvontapalvelut ja muu ohjaus ja neuvonta nousivat esille 12 prosentilla vastaajia. Vastaajista 9 prosentin mielestä ilman tutkintoa oleville nuorille ei ole tarjolla tukitoimia tai vastaaja ei ollut niistä tietoinen. Tai sitten erityisiin tukitoimiin ei ollut tarvetta. Näin on esimerkiksi silloin, jos kunnassa ei ole ilman tutkintoa olevia nuoria.

8.3 Miten TE-toimistojen palvelut vastaavat nuorten palvelutarpeisiin?

Vuoden 2013 kyselyssä kysyimme kunnilta, onko nuorten TE-toimistosta saama henkilökohtainen ammatinvalinnan ohjaus riittävää ja silloin vastaajista 59 prosenttia oli sitä mieltä, ettei TE -toimistojen nuorille antama ammatinvalinnan ohjaus ole riittävää tarpeeseen nähden. Vastaajien kriittisyyteen vuonna 2013 vaikutti keskeisesti se, miten hyvin työvoimahallinnon palvelut ovat ylipäättään nuoria kuntalaisia lähellä.

Sama huoli palvelun saatavuudesta riittävän lähellä nuoria on edelleen ajankohtainen kuntien antamissa vastauksissa vuoden 2015 seurantakyselyssä. Kysymykseen vastasi 102 kuntaa. Vastaajat ovat epäileväisiä, kykeneekö työvoimahallinto vastaamaan yhä lisääntyviin palveluodotuksiin tilanteessa, jossa sen

resursseja ei juuri olla lisäämässä ja nuorille kohdistetut palvelut kokevat jatkuvia muutoksia. Toimipisteverkoston vähentäminen nähdään palvelujen huonontumisen niillä paikkakunnilla, joissa työvoimapalvelujen toimipistettä ei enää ole.

Kuvio 15. TE-toimistojen palvelut vastaavat nuorten palvelutarpeisiin, %-osuudet (n=102)

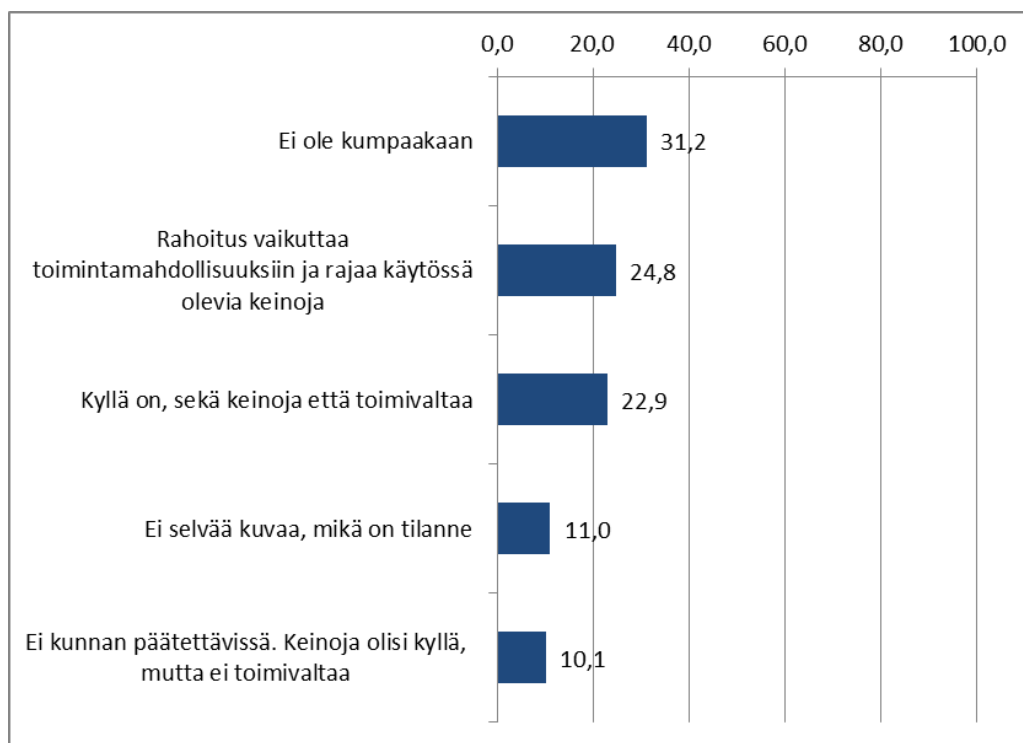
Vastaajista 36 prosenttia katsoi, että palveluun pääsy on tehty jo liian vaikeaksi ja jos palvelua ei löydy kunnasta, se ei ole hyvä asia. Toisaalta kolmannes katsoi, että työvoimahallinto kehittää palveluaan ja yrittää vastata palvelutarpeisiin, mutta siinä on edelleen parannettavaa. Asiakaspalvelujen kysyntä ylittää tarjonnan ja palvelujen siirto verkkoon ei riitä paikkaamaan puutetta. Kuitenkin 25 prosenttia vastaajista katsoi, että palvelua on saatavilla riittävästi nuorille. Vajaat 9 prosenttia vastaajista ei osannut arvioida tilannetta.

”TE-toimiston palvelut ovat etäännyneet keskittymistä suosivan politiikan myötä. Jatkuvat organisaatio muutokset haittaavat nuorten asioiden viranomaisyhteistyön edistämistä.”

”Ammatinvalinnan ohjaukseen pääsee halutessaan. Pitkät välimatkat ovat kynnyksenä usein, mutta tällöin etsivä työntekijä astuu mukaan verkostoon, ellei ole siinä jo mukana.”

8.4 Mitä voidaan tehdä - kunnan toimivalta ja keinot

Pyysimme kunnilta kantaa siihen, onko kunnilla riittävästi toimivaltaa ja keinoja käytössään vastata nuorten työttömyyden ja syrjäytymisen haasteisiin. Vastaajat arvioivat kriittisesti käytössään olevia mahdollisuuksia. Kysymykseen vastasi 109 kuntaa.

Kuvio 16. Kunnassa riittävästi toimivaltaa ja keinoja vastata nuorten työttömyyden ja syrjäytymisen haasteisiin, %-osuudet (n=109)

Kolmannes vastaajista katsoi, ettei kunnilla ole sen enempää toimivaltaa eikä keinoja. Rahoitus nähdään vaikuttavan toimintamahdollisuuksiin koska se rajaa mahdollisten keinojen käyttömahdollisuuksia, tätä mieltä oli noin 25 prosenttia vastaajista. Toisaalta 23 prosenttia katsoi, että heillä on käytössään sekä toimivaltaa että keinoja vaikuttaa nuorten tilanteeseen.

”Viime vuosina keinoja on saatu omatoimisesti kehitettyä hyvälle tasolle huolimatta valtion tuen vähenemisestä tai puutteesta.”

”Toki taloudellisia resursseja tulisi olla enemmän. Nuorisotakuun toteuttamisohjelman myötä on kuitenkin pystytty tekemään ammattitaidolla ja hyvällä yhteistyöllä merkittäviinkin tuloksiin johtavaa työtä. Olennaista on mm. etsivän nuorisotyön resursointi valtion toimesta. Kuntien taloustilanne ei anna mahdollisuuksia lisäresursseille.”

Vastaajista 11 prosentin kohdalla esille tuotiin rakenteellisia tekijöitä ja tulevaisuuden kehittämistarpeita joista ei täysin selvinnyt nähdäänkö kunnalla olevan toimivaltaa ja keinoja tällä hetkellä vai ei. Vastaajista 10 prosenttia taas oli selvästi sitä mieltä, että asiat eivät ole kunnan päätettävissä. Keinoja olisi kyllä mutta kunnilla ei ole riittävää toimivaltaa.

”Nuorisotakuu asettaa peruskoulun päättäneet nuoret etusijalle koulutuksen pääsemisessä, mikä on toki järkevää, mutta ne nuoret jotka keskeyttävät koulun/ ja tai kouluttautuisivat toiseen ammattiin jäävät hankalaan asemaan yhteishaussa ja usein jäävät ilman mieluista koulutuspaikkaa. Kunta ei pysty vaikuttamaan oppilaitosten koulutuspaikkojen määrään tai siihen että koulutusyksiköt keskittyvät suurille paikkakunnille.”

Liitteet

Kyselyn saatekirjelmä ja kyselylomake

Seurantakysely nuorisotakuusta

Nuorisotakuu on ollut voimassa lähes kaksi vuotta ja keräämme teiltä tietoa, miltä tilanne näyttää kunnissa. Kyselymme koskee kunnissa tehtyjä toimenpiteitä, joilla edistetään nuorten kouluttautumista perusopetuksen jälkeen, tuetaan nuorten työllistymistä sekä ehkäistään syrjäytymistä. Teimme vastaavan kyselyn vuoden 2013 keväällä.

Kuntien toimenpiteet voivat olla kunnan itsensä hoitamia tai sellaisia, joissa kunta on mukana yhteistyössä muiden tahojen ja/tai muiden kuntien kanssa.

Nuorisotakuu astui voimaan vuoden 2013 alusta. Hallitusohjelmaan kirjattu nuorisotakuu tarkoittaa, "että jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Jokaiselle peruskoulun päättäneelle taataan koulutuspaikka lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa, oppisopimuksessa, työpajassa, kuntoutuksessa tai muulla tavoin." (Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 2011.)

Kuntiin kohdistuu paljon odotuksia nuorisotakuun toteuttamisessa. Tässä haluamme kuulla teiltä, miten paikallistason näkökulmasta hallituksen kärkihanke on onnistunut, miten hanketta on kansallisesti ohjattu ja resursoitu.

Sähköinen Webropol-kysely on lähetetty kaikkiin Manner-Suomen kuntiin nuorisotoimesta vastaaville. Nuorisotakuuta koskevat toimet ja palvelut ylittävät usein sektorirajoja. Siksi pyydämme, että vastaava taho kokoaa kunnan osalta nuorisotakuuta (ml koulutustakuu) koskevat tiedot yhteen yhdeksi kunnan vastakseksi.

Pyydämme vastaamaan maanantaihin 26.1.2015 mennessä.

Lisätietoja kyselylomakkeen täyttämiseksi antavat:

Kyselylomakkeen toteutus erityisasiantuntija Johanna Selkee,
johanna.selkee@kuntaliitto.fi.

Koulutustakuussa erityisasiantuntija Maarit Kallio-Savela, maarit.kallio-savela@kuntaliitto.fi.

Nuorisoasioissa erityisasiantuntija Kari Sjöholm, kari.sjoholm@kuntaliitto.fi.

Työllisyysasioissa erityisasiantuntija Tommi Eskonen, tommi.eskonen@kuntaliitto.fi.

Sosiaali- ja terveystalveissa erityisasiantuntija Ellen Vogt, ellen.vogt@kuntaliitto.fi.

Monet kunnat ovat jo vuosia tehneet toimenpiteitä, joilla on tuettu nuorten elämänhallintaa monin tavoin. Vastaamalla kyselyyn annat meille arvokasta tietoa siitä, miten eri tavoin nuoria tuetaan kunnissa. Kyselyn tuloksista julkaistaan kooste Kuntaliiton www-sivuilla (www.kunnat.net). Kuntakohtaisia vastauksia ei julkisteta.

Kiitos paljon vastauksestasi!

1. Vastaaajan tiedot (pakollinen)

Kunta

Etunimi

Sukunimi

Virkanimike

Sähköposti

Puhelin

Kansallisen ohjauksen ja resursoinnin arviointi

2. Miten hyvin hallituksen nuorisotakuun (ml koulutustakuu) kärkihanke on onnistunut? Arvioi asteikolla 1–5 (1 = onnistunut erittäin huonosti... 5 = onnistunut erittäin hyvin)

1 (onnistunut erittäin huonosti)

2

3

4

5 (onnistunut erittäin hyvin)

3. Pyydämme arvioimaan paikallistason näkökulmasta, miten kunnassa on koettu nuorisotakuun kansallisen tason ohjaus, tavoitteet sekä resursointi?

Toimenpiteet kunnassa

4. Mikä taho koordinoi kunnassa nuorisotakuuseen liittyviä asioita ja toimenpiteitä? Voit valita useamman vaihtoehdon mikäli koordinoivia tahoja on useampia.

Nuorisotoimi

Sosiaalitoimi

Terveystoimi

Opetustoimi/sivistystoimi

Kulttuuritoimi

Ei kukaan. Emme ole katsoneet koordinoitua tarpeelliseksi

Jokin muu, mikä?

5. Mitä toimenpiteitä kunnassa on jo tehty tähän mennessä nuorten kouluttautumisen ja työllistymisen tukemiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi? Toimenpiteillä tarkoitetaan sellaisia, joita kunta on itse tai yhteistyössä muiden tahojen kanssa tehnyt tai jokin muu taho on toteuttajana. Voit valita useamman vaihtoehdon.

- a) Etsivä nuorisotyö
- b) Nuorten työpaja
- c) Joustava perusopetus
- d) 10 luokka eli lisäopetus
- e) Nuorten palvelu- ja neuvontapiste
- f) Kuntouttava työtoiminta
- g) Starttivalmennus
- h) Uravalmennus
- i) Työnhakuvalmennus
- j) Kotoutumiskoulutus
- k) Työvalmennus
- l) Työkokeilut
- m) Koulutuskokeilut
- n) Palkkatuettu työ
- o) Nivelvaiheen ohjaus
- p) Kesätyöpaikat
- q) Oppisopimustyöpaikat
- r) Nuorille räätälöidyt päihde- ja mielenterveyspalvelut
- s) Kelan ammatillinen kuntoutus
- t) Mitä muuta:

6. Mitä uusia toimenpiteitä kunnassa on suunnitteilla nuorten kouluttautumisen ja työllistymisen tukemiseksi sekä syrjäytymisen ehkäisemiseksi? Toimenpiteillä tarkoitetaan sellaisia, joita kunta suunnittelee toteuttavansa itse tai yhteistyössä muiden tahojen kanssa tai toteuttajana tulee olemaan jokin muu taho. Voit valita useamman vaihtoehdon.

- a) Etsivä nuorisotyö
- b) Nuorten työpaja
- c) Joustava perusopetus
- d) 10 luokka eli lisäopetus
- e) Nuorten palvelu- ja neuvontapiste
- f) Kuntouttava työtoiminta
- g) Starttivalmennus
- h) Uravalmennus
- i) Työnhakuvalmennus

-
- j) Kotoutumiskoulutus
 - k) Työvalmennus
 - l) Työkokeilut
 - m) Koulutuskokeilut
 - n) Palkkatuetty työ
 - o) Nivelvaiheen ohjaus
 - p) Kesätyöpaikat
 - q) Oppisopimustyöpaikat
 - r) Nuorille räätälöidyt päihde- ja mielenterveyspalvelut
 - s) Kelan ammatillinen kuntoutus
 - t) Mitä muuta:

Toimenpiteiden arviointi

7. Millä toimenpiteillä ja palveluilla saadaan kunnassa parhaat tulokset? Kuvaile toimenpiteiden kohteena olevia ryhmiä ja heille suunnattuja toimenpiteitä ja palveluja lyhyesti.

Koulutustakuu

Koulutustakuulla tarkoitetaan hallitusohjelmakirjausta, jonka mukaan ”jokaiselle peruskoulun päättäneelle taataan koulutuspaikka lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa, oppisopimuksessa, työpajassa, kuntoutuksessa tai muulla tavoin”. (Hallitusohjelma 2011, 33.)

8. Arvioi kuntasi toimenpiteitä, joilla tuetaan perusopetuksen päättävien siirtymistä toisen asteen koulutukseen lukioon, ammatilliseen peruskoulutukseen tai oppisopimuskoulutukseen. Millaisia toimenpiteitä teillä on kunnassa käytössä ja ovatko ne mielestäsi sellaisia, joilla turvataan parhaiten nuorten koulutustakuun toteutuminen kunnassa?

Ohjaus- ja palveluverkoston tai vastaavan rooli

9. Mikä on nuorisolain 7 a §:n edellyttämän ohjaus- ja palveluverkoston rooli ja merkitys nuorisotakuun toteutuksessa? Ovatko kaikki tarpeelliset toimijat riittävän tiiviisti mukana verkoston toiminnassa? Arvioikaa verkoston toimintaa nuorisotakuun kannalta.

Sosiaali- ja terveyspalvelut nuorisotakuussa

10. Miten sosiaali- ja terveyspalvelut ovat mukana kunnassa nuorisotakuun toteuttamisessa?

11. Ovatko Kelan palvelut tuttuja kunnan toimijoille ja nuorille? Miten kunnan nuorisotakuun toteutuksessa huomioidaan Kelan nuoria koskevat palvelut?

Nuorten työllistymisen tukeminen

12. Miten kunnassa edistetään nuorten työttömien työllistymistä?

13. Miten ilman toisen asteen tutkintoa olevien nuorten työllistymisen edellytyksiä on tuettu kunnassa esimerkiksi koulutuksen avulla tai muilla toimin?

14. Arvioi, miten TE-toimistojen palvelut vastaavat nuorten palvelutarpeisiin, esimerkiksi ammatinvalinnan ohjaus?

15. Onko teillä kunnassa mielestänne riittävästi toimivaltaa ja keinoja vastata nuorten työttömyyden ja syrjäytymisen haasteisiin?

Ehdotuksia Kuntaliitolle

16. Mitä asioita Kuntaliiton tulisi mielestänne viedä eteenpäin seuraavalla hallituskaudella nuorisotakuussa ml. koulutustakuussa, uusia avauksia, toimenpide-ehdotuksia, säädösmuutoksia tms.?

Kiitos paljon vastaamisesta!